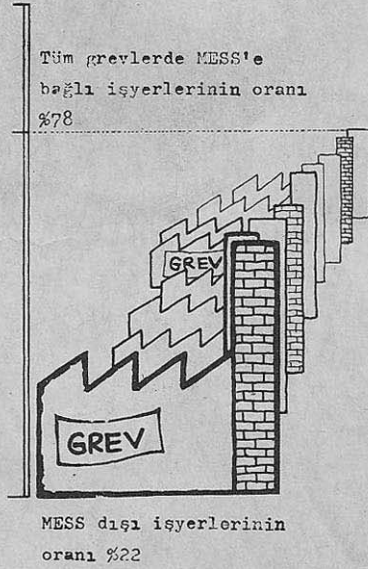

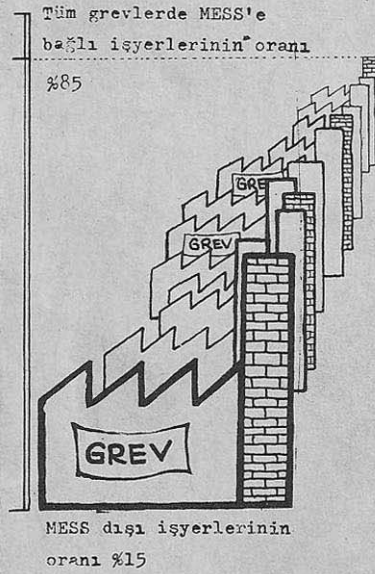
MA-HA Ajansı

TÜRKİYE MADEN-İŞ SENDİKASI 1980 GREVLERİ BASIN KONFERANSI

16 YIL

SON 4 YIL

**Türkiye
Maden - iş
Sendikası**

1980 GREVLERİ BASIN KONFERANSI

Dizgi: Politika Basım Yayın A.Ş. Tipo Tesisleri
Baskı: Başaran Matbaası

NISAN — 1980

Sayın Konuklar
Değerli Basın Mensupları

Sendikamız, işverenlikleri MESS'e bağlı işyerlerinde aldığı grev kararlarını uygulamaya başlamıştır.

Sizlerin de gözlediğiniz gibi, işçi sınıfı örgütlerinin, basını ve TRT'yi etkileme, genel olarak kitle iletişim araçlarından yararlanma alanı yok denecek kadar sınırlıdır. Bir başka deyişle, günümüz koşullarında kamuoyunun, demokratik işçi eylemlerinin nedenleri ve gelişimi hakkında objektif olarak bilgilendirme ve dolayısı ile bu eylemleri ve işçi sınıfı örgütlerini doğru değerlendirebilme olanakları son derece sınırlıdır. Bu sınır daha da daralma yönündedir.

Ayrıca, sendikamızın kendi çalışma ve savaşım alanımıza ilişkin sizlerden gelebilecek her istemi, her öneriyi, olanakları ölçüsünde karşılamaya hazır olduğunuzu bilmenizi isteriz.

Kurulan her uygarca ve yapıcı diyalogun, toplumumuzun demokratik gelişimini olumlu yönde etkileyeceğine inanıyoruz.

Bu nedenle, sizleri, değerli basın üyelerini, demokrat kamuoyunun saygın temsilcilerini grevlerimiz üzerine bilgilendirmeyi ertelenmez bir görev sayarak bu BASIN KONSERANSI'ni düzenledik.

GÖRÜŞMELERDEN UYUŞMAZLIĞA

İşverenlikleri MESS'e bağlı 115 işyerinde çalışan yaklaşık 35 bin üyemiz adına MESS ile sürdürdüğümüz yeni dönem toplu sözleşme görüşmeleri 1980 Ocak ayında uyuşmazlıkla sonuçlanmış ve sendikamız, yasalardan doğan hakkını kullanarak grev kararı almıştır.

24 Ocak 1980 tarihinde hükümetin %50'ye varan devalüasyon ve «ekonomik önlemler paketi»nin diğer maddelerini uygulamaya girişmesinden sonra fiyatlarda görülmedik oranlara varan bir tırmanma başlamıştır. Sendikamız üyelerinin satınalma güçlerine ardarda indirilen bu darbeler karşısında toplu sözleşme taslağının parasal hükümlerini yeniden değerlendirmiş ve ek zam önerilerini Şubat 1980 ayı içerisinde MESS'e vermiştir.

Ne var ki, MESS'in «devalüasyonu ve hayat pahalılığını dikkate alan» yeni karşı önerileri de eskileri gibi, dayatmacı ve kabul edilemez bir anlayış ve düzeyde olmuştur.

Bu koşullarda, toplu sözleşmenin bir an önce kabul edilebilir bir düzeyde bağlanmasından yana olduğunu bir çok kez belirten sendikamız için, aldığı grev kararını uygulamaktan başka bir yol kalmamıştır.

GREVİ ZORLAYAN NEDENLER

Grevleri içiçe olan iki ana nedenin: 1) Bundan önce iktidarın ekonomik politikası; 2) MESS'in dayatmacı tavrının yol açtığını söylemenin yanlış olmayacağı kanısındayız.

1) Ekonomik ve toplumsal durum

Türkiye'de pek çok hükümet değişmiş, fakat egemen politikanın sınıfsal niteliği ve yönelişleri değişmemiştir. Toplumumuza «kapitalist yoldan kalkınma» modelini dayatma ve ülkemizi, tüm ekonomik siyasal askersel kurumlarıyla kapitalist dünyanın ayrılmaz bir parçası olarak görme bu politikanın temel niteliğini, felsefesini oluşturmuştur. Sonuç ise ortadadır.

Sonuç, yapısal ve süregelen bir bunalımdır; her düzeyde, her alanda çözümlenebilmiş tek bir sorunu bile olmayan, tersine sorunları büyüyerek artan ve halkın yaşam, çalışma koşulları durmadan ağırlaşan bir ülkedir sonuç.

Geniş ekonomik ve insan gücü potansiteli ile bu sonucu gerçekten hak etmeyen ülkemizi, toplumumuzu aynı egemen politika ile kurtarmak, bunalımdan çıkarmak ve çalışan insanların demokratik, bağımsız ve güçlü Türkiye'si yapmak olası mıdır?

Biz, buna «hayır» diyoruz.

14 Ekim ara seçimlerinden sonra kurulan AP azınlık hükümetinin sınıfsal yapısı, izlediği politika ve uygulamaları bizi fazlasıyla doğrulamaktadır.

AP iktidarı, ülke ekonomisini elinde tutan denetleyen tekellerin, holdinglerin, yerli ve uluslararası mali sermayenin, İME ve Dünya Bankası'nın, NATO'nun politikasını izlemektedir.

Zaman zaman basının haber ve yayınlamalarında da belirtildiği gibi;

— Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK) nun hükümetten isteklerini içeren 16 Kasım 1979 tarihli bildirisini (ya da muhtırası)

— Kamuoyunda yerleşen deyimini ile «GOLGE BAŞBAKAN» diye adlandırılan, eski MESS Genel Başkanı Turgut ÖZAL'ın, Dünya Bankası Başkanı Mc. Namara'ya gönderdiği ve gerçek bir utanç belgesi olan mektup,

— IMF'nin çeşitli tarihlerde yayınlanan mektupları,

— Verilmesi düşünülen krediler, borçlar karşılığında ülkemizi nükleer bir mezarlık haline getirebilecek bir atom yığınacı yapma girişimleri ve ülkemizi emperyalizmin bir ileri karakolu yapma çabaları ve bunlara ilişkin gizli ikili anlaşmalar, v.b. AP iktidarının niteliğine ilişkin bu görüşümüzü fazlasıyla belgelemektedir.

AP iktidarı, bu politikası ve programıyla, işçilere tüm emekçi ve dar gelirlilere daha fazla pahalılık, yıkım, artan işsizlik ve yoğunlaşan tensikatlar; emekçilere, onların örgütlerine, bu politikaya karşı çıkan her kuruluş ve kişiye yeni baskı ve terör uygulamaları ve yasaları getirmektedir.

Önümüzdeki dönemde çalışma yaşam koşulları daha da ağırlaşacaktır.

Sendikamızın, MESS'in kabul etmesini istediği talepleri işte bu koşullar ve yeni beklentiler dikkate alınarak hazırlanmıştır.

Altın yıllarını yaşadıklarını itiraf eden tekeller bu taleplerimizi rahatlıkla karşılayabilirler.

2) MESS'in dayatmacı politikası

AP iktidarı, devletin ekonomik yaşama ilişkin görevini altyapı tesislerinin yapımıyla sınırladığını, KİT'leri tekellere bırakmayı amaçladığını devletin zaten sınırlı olan sosyal niteliğine son verme düşüncesinde olduğunu göstermektedir.

AP iktidarının aldığı önlemlerin bir bölümü tüketimi kısırarak tasarrufları arttırmaya, yani ücretleri maaşları taban fiyatlarını en düşük düzeyde tutmaya, hata döndürmeye yöneliktir.

Bu durum, tekellerin devlet ile bütünleşmesi sürecinde yeni bir aşamayı ifade etmektedir.

Böylece, emekçi kitlelerin yoksullaşması pahasına sağlanacak tasarruflar, tekellere yeni kaynak olarak sunulacak ve sermaye birikimini hızlandırmada kullanılacaktır.

İşte bu nedenlerden dolayı, MESS haklı taleplerimize «hayır» diyerek alıp vermemeye dayalı bir tavır içindedir ve hükümetin bu politikasının işkolumuzdaki uygulayıcısıdır.

MESS, bu gerçekleri gizlemek için kamuoyunu yanıltmaya ve grevlerimiz üzerinde çok yönlü ağır bir baskı uygulaması için çağrılar çıkartmaya çalışmaktadır. «Ne verilirse verilsin Maden-İş zaten greve gidecektir», «Maden-İş'in amacı, talepleri ideolojiktir» İşte MESS'in yalan üreten propaganda makinesi özellikle bu iki temaya dayanmaktadır.

Maden-İş Sendikası, sadece ve sadece üyelerinin hak ve çıkarlarını korumak, elde edebilmek ve bunalımın yıkımı altında kalmalarını önlemek için ve MESS yöneticileri de bu açık amaca «hayır» dedikleri için grev kararı almış ve uygulamaya başlamıştır.

Şu anda, sendikamızın yetkili olduğu işverenlikleri MESS'e bağlı 52 işyerinde grev uygulamasına geçilmiştir.

TABAN SÖZ VE KARAR SAHİBİ

MESS, ayrıca «benim asli muhatabım işçilerdir» diyen bölücü bir tavır içindedir.

Sendikamız, Türkiye sendikal hareketinde ilk kez görülen bir uygulamayla toplusözleşme taslağının hazırlanmasından işyerlerinde grev oylamalarına kadar tabanın söz ve karar sahibi olması, yani sendikal demokrasi ilkesine daha sistemli ve organize bir biçimde yeni ve ileri bir işçilik kazandırmıştır.

Sözleşmesi biten tüm işyerlerinde toplusözleşme komiteleri kurulmuş ve bu komitelerde 4 bin üye gönüllü görev almıştır. Toplusözleşme taslağı, 30 bin üyeyi saran bu komitelerle birlikte hazırlanmıştır.

Bu taslak, daha sonra yapılan ve bu işyerlerinin sendika temsilcileri ile işyerlerinde yirmide bir oranla seçilen lokal temsilcileri ve işyerleri ve bölge kademesindeki toplusözleşme komitelerinin katıldığı bir toplantıda «onur belgesi» olarak onaylanmıştır.

Ayrıca Genel Temsilciler Kurulu, Merkez Yürütme Kurulu'nun grev kararı na «evet» diyerek, tabanın kararını ve kararlılığını dile getirmiştir.

Bununla da yetinmeyen örgütümüz, grev kararı aldığı tüm işyerlerinde grev oylamasına başvurmuş ve tabanın kesin desteğiyle grev savaşımını başlatmıştır.

Siz değerli basın üyeleri ile değerli konuklarımızın, haklı ve kesinlikle karşılanabilir ekonomik talepleri için mücadele veren örgütümüzün, üyelerimizin, işçi haklarının ve özgürlüklerin yanında olduğunuz düşüncesi ile, kamuoyunun bu konuda objektif olarak bilgilenebilmesi için tüm olanaklarınızı kullanacağınıza inanıyoruz.

Bilgilerinize sunduğumuz basın dosyası içinde taleplerimize ve grevlerimize ilişkin yeterli bilgileri bulacağınızı umuyoruz.

Çalışmalarınızda başarılar diler en içten saygı ve selamlarımızı sunarız.

BÖLÜM: 1

ÜLKENİN EKONOMİK VE TOPLUMSAL BUNALIMI

1 — Bunalımı Egemen Güçlerin Politikası Doğuruyor

İşçi sınıfının ekonomik demokratik savaşım örgütleri olan sendikaların programını, politikasını, taleplerini ve grevlerin nedenlerini belirleyen ana etken nedir?

Bu ana etken: Dünyanın ve ülkenin içinde bulunduğu ekonomik, toplumsal, siyasal durum ile sendikaların bu durumu nasıl değerlendirdikleridir.

Metal işkolundaki işçilerin sınıf ve kitle sendikası olarak Türkiye Maden-İş Sendikası'nın 6 Eylül 1977 tarihinde başlayan 22. Merkez Genel Kurulu'na sunulan Çalışma Raporu'nda ileriye doğru beklentiler şöyle özetleniyordu:

«Sömürünün daha da artacağı, ulusal bağımsızlığın giderek daralacağı, yaşamın işçi sınıfımız ve emekçi halkımız için dayanılmaz bir hal alacağı, ekonomik ve siyasal bunalımın hızla yoğunlaşacağı bir döneme giriyoruz.»

Bugün ülkemizin içinde bulunduğu ekonomik toplumsal ve siyasal koşullar, bu saptamanın ne denli yerinde ve gerçekçi olduğunu kanıtıyor.

Türkiye'de pek çok hükümet değişmiş, fakat egemen politikanın sınıfsal niteliği ve yönelişleri değişmemiştir. Toplumumuza «kapitalist yoldan kalkınma» modelini dayatma ve ülkemizi, tüm ekonomik siyasal askersel kurumlarıyla kapitalist dünyanın ayrılmaz bir parçası olarak görme; bu politikanın temel niteliğini, felsefesini oluşturmuştur. Sonuç ise ortadadır.

Sonuç, yapısal ve süregen bir bunalımdır.

Bu bunalımın ortaya çıkardığı tablo ortadadır.

2 — Bunalımın Genel Sonuçları, Göstergeleri

— Geçen toplu sözleşmenin bağtlandığı Şubat 1978'den Şubat 1980'e dek fiyatlar %248.3 oranında artmıştır.

— Türk Lirası, bu süre içinde 1 Dolar=19.25 TL iken Şubat 1980'de 70.— TL olmuştur.

Bu süre içindeki önemli devalüasyonlar:

Şubat 1978 1 Dolar=19.25 TL

1 Mart 1978 1 Dolar=25.00 TL

11 Haziran 1979 1 Dolar=47.10 TL

Şubat 1980 1 Dolar=70.00 TL

— 1978'de DİŞ BORÇ TOPLAMI 14 milyar 418 milyon dolardır.

— DİŞ ticaret açığı 1978'de 2 milyar 311 milyon dolardır.

1978'de dış satım =2.288.000.000 Dolar

1979'da dış satım (ilk 10 ay) = 1.840.000.000 Dolar

1978'de dış alım =4.599.000.000 Dolar

Dış ticaret açığı 1979'un ilk 10 ayında 2 milyar 224 milyon dolardır.

1979'da dış alım (ilk 10 ay) = 4.064.000.000 Dolar

— 1978 yılında petrol dışalımını için harcanan miktar dış satımdan elde edilen geliri aşmıştır.

— 1978'de dışsatımdan elde edilen toplam gelirin %64'ü tarım ürünlerinin satışından sağlanmıştır.

1977-1978 yıllarında karşılıksız olarak büyük miktarda para basılması enflasyonu körükleyen belli başlı etkenlerden biridir.

Bu bir yılda tedavüldeki kağıt para miktarı %37.7 oranında artmıştır.

— Büyüme hızı hızla düşmüş, yatırımlar büyük oranda durmuştur.

— İşsizlik görülmedik bir hızla artmış, tensikatlar yoğunlaşmıştır.

— Tekellerin ucuz hammadde deposu durumuna getirilen KİT'lerin zararı 1978'de 50 milyar lira iken 1979 yılında 110,9 milyar liraya fırlamıştır.

— Yeni hükümet, bu durumu kullanarak bir yandan KİT'leri tekellere devretme girişimlerini başlatmakta, aynı anda da bu zararları yeni vergilerle, KİT ürünlerine yapılan %400'e varan zamlarla kapatmaya, yani emekçi yığınların sırtına yıkmaya çalışmaktadır.

— Giderek derinleşen bunalım koşullarında tüm işçilerin satın alma gücü 1978'den 1979'a dek %27 oranında gerilemiştir.

— Oysa, aynı yıllarda tekellerin kârlarında büyük artışlar görülmüştür. 300 büyük firmadan özel sektöre ait kuruluşların toplam kârı 1978'de bir yıl öncesine göre önemli artışlar göstermiş, işverenler için kendi deyimleriyle 1978 «altın yıl» olmuştur.

3 — Hükümetin Politikasını Tekeller, Holdingle Belirliyor

14 Ekim ara seçimlerinden sonra kurulan AP azınlık hükümeti hangi sınıfsal güçlerin çıkarlarını temsil etmektedir? Ya da izlediği politika ve programı hangi güçler belirlemektedir?

Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu (TİSK)'nin hükümetten isteklerini içeren 16 Kasım 1979 tarihli bildirisi (ya da muhtırası); MESS eski Genel Başkanı Turgut ÖZAL'ın kamuoyunda yerleşen deyimleriyle «Gölge Başbakan» olması ve Dünya Bankası Başkanı Mc Namara'ya hükümeti adına gönderdiği ve gazetelerde de yayınlanan hükümetin politikasını övücü açıklama ve raporları; 15 Mart 1980 tarihli bir gazetede yayınlanan mektup; IMF'nin çeşitli tarihlerde Batı Alman Maliye Bakanı ile NATO komutanlarının Türkiye'nin geleceğine ilişkin görüşleri v.b. bu sorunun yanıtını uzun boylu yorumu gerektirmeyecek biçimde vermektedir.

a) TİSK'in Ekonomik İstekleri

— Devlet, sadece altyapı yatırımlarına yönelsin ve ekonomik yaşamdan çekilsin;

— KİT'ler özel sektöre devredilsin;

— Kamu hizmetlerindeki devlet desteği kaldırılсын ve madenlerden erzak dağıtımına kadar uzanan devletçilik uygulamalarına son verilsin;

— Fiyat denetimi kaldırılсын;

— Merkez Bankası kredileri tekellere, holdingle sunulsun;

— Devlet tüm olanaklarını tekellerin hizmetine sunsun;

— Türkiye AET'ye tam üye olsun;

— Yabancı sermayeye kapılar tam açılсын.

b) TİSK'in Siyasal İstekleri

— DGM'ler ve diğer baskı tasarıları yasalasılсын;

- Demokratik hak ve özgürlüklere ilişkin yasalarda antidemokratik içerikli değişiklikler yapılsın;
- Sıkıyönetim ve yasaı daha da sertleştirilsin;
- Avrupa'da sadece Türk Ceza Kanunu'nda yer alan 141, 142. ve 163. maddeler sertleştirilsin;
- Devlet kadroları, tekellerin egemenliğini savunan unsurlarla doldurulsun ve buna karşı olanlardan temizlensin.

TÜSİAD Başkanı Feyyaz BERKER bu isteği, Yeni Bakanlar Kurulu'nun açıkladığı 13 Kasım 1979'da şöyle vurgulamaktadır: «Direksiyona oturan şoför arabaı sallanmadan yürütebilmesi için kadrosunu da yeniden düzenlemelidir.»

c) TİSK'in Toplumsal Haklara

Yönelik İstekleri

- Kıdem tazminatına tavan getirilsin;
- Ücretler ve maaşlar hükümet tarafından saptansın;
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği açısından tehlikeli özellikler taşıyan işyerleri kapatılsın;
- MHP'nin savunduğu, geçtiğimiz günlerde bir AP milletvekilinin de önerdiği gibi tek sendika tek konfederasyon uygulamasına gidilerek ilerici, sınıf sendikalarına yaşam hakkı verilsin;
- Grev hakkı işlemez hale getirilsin ve ilerici sendikal hareketin gelişimi önlensin.

TURGUT ÖZAL'IN MEKTUBU

4 Aralık 1979'da «Gölge Başbakan»lığa getirilen MESS eski Başkanı Turgut ÖZAL'ın Dünya Bankası'na gönderdiği mektup hangi gerçekleri dile getirmektedir?

Bu belgede:

- Demirel hükümetinin kamu sektörünün teşvik edilmesine ilişkin politikalara son verdiği;
- «Serbest piyasa güçlerine» (yani tekellere) ve mekanizmasına daha büyük oranda dayanacak bir ortam hazırlandığı;
- Türkiye'nin, tarım kesimi de dahil olmak üzere her alanda yabancı sermayeye açıldığı;
- Hükümetin tasarrufları artırmak (yani tüketimi kısıarak, ücret ve maaşları asgari düzeyde tutarak yoksullaşmayı hızlandırmak) için çaba göstereceği vergiler yoluyla gelir artışı sağlayacağı;
- Türk parasının yabancı paralar karşısındaki değerinin yeterince ve zamanında ayarlanacağı (yeni devalüasyonlar yapılacağı) belirtilmektedir.

Ayrıca bu belgede:

- Hükümetin «Bu önlem ve politikaları uygulama kararlılığının uluslararası destek sağlayacağı;»
- Umudun, Dünya Bankası'nın bu çabaları destekleyeceği;
- Her yeni gelişmenin Dünya Bankası'na sunulacağı, açıklanmaktadır.

Daha da çoğaltılması olanaklı ve kamuoyunun yakından bildiği bu yöndeki örnekler şu gerçeği açıkça vurgulamaktadır:

4 — İzlenen politika ülkeye ve halka yıkım getiriyor

İktidar, tekellerin holdinglerin, onların içiçe oldukları bankaların, IMF, Dünya Bankası gibi emperyalist sermaye kuruluşlarının isteklerini yansıtan bir politika izlemektedir.

Bu politika:

— KİT'leri tekellere devrederek devletin zaten sınırlı olan sosyal niteliğine son vermektedir.

— Tekellere, holdingleire yeni kaynaklar sağlamak ve sermaye birikimini hızlandırmak için tüketimi alabildiğine kısmayı, yani işçileri tüm emekçileri yokluğun, yoksulluğun, açlığın pençesine bırakmayı ve onların sofrasındaki bir ekmeğin yarısını da çalmayı amaçlamaktadır.

Haklı isteklerimiz karşısında MESS'in dayatmacı tavrı tekellerin holdingleirin bu amacını, yani ücretleri en düşük düzeyde tutarak sağlanacak tasarrufları kendi çıkarları yönünde kullanma isteğini yansıtmaktadır.

— Ara katmanların, küçük ve orta sermayenin iflas sürecini hızlandırmaktadır,

— Tekellerin devlet ile bütünleşmesi sürecini hızla yaşama geçirebilmek ve bunalımın ağır yükünü emekçilerin sırtına yıkabilmek için örgütlü toplumsal muhalefeti susturmayı, ilerici kuruluş ve kişileri, sınıf sendikalarını ezmeyi hedeflemektedir. Kışkırttığı faşist terörü ve «sol» ile, demokrasi ile hiçbir ilişkisi olmayan provokasyon yuvalarını, yoğunlaştırdığı devlet terörünün sonuçlarını bahane ederek, «anarşi»yi durdurma adı altında faşizme doğru hızla tırmanmaktadır. Baskıcı yasa değişiklikleri, DGM ve Olağanüstü Hal Yasaları tasarısı, özel güvenlik kuruluşlarının kurulmasına ilişkin tasarı v.b. bu gidişin somut örnekleridir.

Bu politika:

Ülkenin her alanda egemenlik haklarını ve ulusal bağımsızlığını yok etmektedir. Türkiye'yi bir atom yığınağı ve ABD'nin, NATO'nun bölgemizdeki ileri karakolu haline getirmektedir. İngiltere Dışişleri Bakanı'nın «Türkiye NATO için önemliden de öte gereklidir» şeklindeki açıklaması ve hergün gazetelerde yer alan haberler, muhalefet partilerinin açıklamaları da bu gerçeği dile getirmektedir.

Hükümetin, IMF, Dünya Bankası diğer uluslararası bankalardan ABD ve diğer batılı ülkelere sağlama çalışmaları kredilerin, borçların karşılığı budur.

Bu verilere dayalı değerlendirmeden sonra akla şu soru gelebilir: «Bu durumun, bu gelişmelerin MESS-Maden-İş uyuşmazlığı, grevler ile ilişkisi nedir? İşçileri, tüm emekçileri yıkıma, ülkemizi maceraya sürükleyen bu gelişimde metal sektöründeki tekellerin, holdingleirin ve onların kuruluşu olan MESS'in önemli bir yeri ve rolü vardır.

BÖLÜM: 2

METAL SEKTÖRÜNÜN YERİ VE ROLÜ

1. Maden-İş'in faaliyet gösterdiği 16 sayılı metal işkolunda sermaye birikimi ve tekelleşme en üst düzeydedir.

a — Maden-İş'in faaliyet gösterdiği 16 sayılı işkolunda sermaye birikimi ve tekelleşme en üst düzeydedir. 33 işkolunda faaliyet gösteren Türkiye'nin en büyük 300 firması içinde, metal işkolunda olan firmaların sayısı 103'tür. Bu oran yıllar itibari ile hiçbir zaman 1/3'ün altına düşmemektedir.

b — Özel kesimde ve imalat sanayiinde çalışan tüm işçilerin 1965 yılında %24,82'si metal işkolunda çalışırken, bu oran 1975 yılında %39,52'ye, 1977 yılında 40,72'ye çıkmıştır. Teknolojik düzeydeki «gelişmeye» rağmen, bu artış, işkolumuzdaki tekelleşmenin boyutlarını göstermektedir. (Kaynak: Türkiye'de İmalat Sanayiinde Sermaye ve İşgücü, Devlet Planlama Teşkilatı Yayın No. 1624.)

c — Türkiye'de faaliyet gösteren 133 Holding'den 19'unun başlıca çalışma alanı metal işkoludur. Ayrıca 7 büyük holdingin ise işkolumuzda firmaları bulunmaktadır. Türkiye'nin en büyük 30 holdingi ve aile şirketini ele alırsak metal işkolundaki yoğunlaşma ve tekelleşmenin boyutları daha iyi anlaşılır.

I. Şirketlerinin yarısından fazlası, metal işkolunda olan holdingler veya şirketler toplulukları: Koç H., Profilo H., Elginkan H., Çukurova H., Ercan H., Trans-türk H., Tekfen H., Kurtkaya H., Aker H., Gülok H., Özakat H., Çankurtaran H., Mengerler H., Anadolu Endüstri H., Demirer H., Sungurlar Grubu, Zeki Aytaç Grubu, Borusan Grubu, OYAK Grubu.

II. Şirketlerin yarısından azının metal işkolunda faaliyet gösterdiği holding veya şirket toplulukları:

(Hür Holding, Eczacıbaşı Holding, Enka Holding, Kutlutaş Holding, Sezai Türkeş - Fevzi Akkaya, Bilteç H., ve Has H.)

Görülüyor ki, Sapmaz H., ve Yaşar H., dışında bütün holding ve sermaye gruplarının metal işkolunda faaliyetleri mevcuttur.

d — Tekellerin, holdinglerin mali sermaye kuruluşları ile içiçeliği metal işkolunda da yoğunudur.

Bu konuda aşağıdaki örnekler verebiliriz:

İş Bankası: İştiraklerinin önemli bir bölümü metal işkolundadır. (Rabak, Ferro Döküm, Rastaş...)

Türkiye Sınai ve Kalkınma Bankası: (Altaş, Asil Çelik, Çelik Halat, Nasaş, İşbir, Parsan, Peg, Rabak, Türk Demir Döküm ve Tüpko v.b.) iştirakleri vardır.

Garanti Bankası: Koç Holding'in denetimi altında olduğu için Holding şirketleri ile yoğun bağlantısı vardır.

Yapı Kredi Bankası: Çukurova H. ve Endüstri H. ile bağlantısı vardır.
İstanbul Bankası: Has Holding ile bağlantısı ile metal işkolunda etkindir.

2. Metal işkolunda yabancı sermayenin önemli ağırlığı vardır.

6224 sayılı Yabancı Sermaye Kanunu'ndan yararlanan 100'ü aşkın işyerinin 38-tanesi metal işkolundadır. İşkolumuz kapsamında bulunan aşağıdaki üretim sektörlerinde yabancı sermayeli firmaların, toplam sektör cirosu içindeki payı, yabancı sermayenin işkolumuzdaki etkinliğini göstermektedir.

Metal Eşya Sanayii %13,4

Makina Sanayii

(Elektrik Makinaları hariç) %17,86

Elektrik Makinaları ve Aletleri %40,23

Taşıt Araçları Sanayii %44,22

3. Maden-İş MESS uyumsuzluğu kapsamında olan 115 işyerinde de tekellerin, yabancı sermayenin etkinliği ve denetimi egemendir.

a) 115 işyerinin mülkiyet kökenini incelersek şunları görürüz.

KOÇ HOLDİNG'E BAĞLI İŞYERLERİ	(12 işyeri)
ELGİNKAN » » »	(9 »)
PROFİLO » » »	(4 »)
ÇUKUROVA » » »	(4 »)
TEKFEN » » »	(2 »)
TRANSTÜRK E. » » »	(2 »)
AKER » » »	(1 »)
ERCAN HOLDİNG'E BAĞLI İŞYERLERİ	(1 »)
ECZACIBAŞI » » »	(1 »)
OYAK GRUBUNA » » »	(1 »)
ÖZAKAT HOLDİNGE » » »	(1 »)
ENKA » » »	(1 »)
ANADOLU END. » » »	(1 »)
İŞ BANKASI+TÜRK » » »	(1 »)
SİNAİ KALKINMA B. » » »	(4 »)
ZEKİ AYTAÇ GRUBUNA BAĞLI İŞYERLERİ	(4 »)
UZEL GRUBUNA » » »	(2 »)
ERENYOL GRUBUNA » » »	(1 »)
SUNGURLAR GRUBUNA » » »	(2 »)
ZEYTİNOĞLU » » »	(1 »)
SEZAI TÜRKES — FEVZİ AKKAYA	(1 »)
BORUSAN GRUBU	(1 »)

T O P L A M (56 »)

MESS'le uyumsuzluk kapsamında olan;

Toplam İşyeri Sayısının %48'i

Toplam İşçi Sayısının %74'ü

tekellere bağlı işyerlerinde bulunmaktadır.

Bunun dışında 11 işyeri, girdi ve çıktı açısından yukarıdaki holdinglere, te-
kellere bağımlıdır.

Bununla uyumsuzluk kapsamında olan;

Toplam İşyeri Sayısının %57'si

Toplam İşçi Sayısının %85'i
tekelci sermaye dolaylı veya dolaysız bağımlıdır.

b) 115 işyeri içinde yabancı sermayenin denetimi ve etkisi altındaki işyerleri

I. SERMAYESİNİN ÇOĞUNLUĞU YABANCI KÖKENLİ OLAN İŞYERLERİ:

İşyeri	Yabancı Firması	Sermayesinin Ülkesi	Yabancı Sermaye Oranı %
Mako	Mağret Marelli	İtalya	58
Robert Bosch	R. Bosch	F. Almanya	60
T. Siemens	Siemens	F. Almanya	59
Simko	«	»	51
Mannesman	Mannesman	»	57
Sümerbank Boru End.			

II. SERMAYESİNİN %50'DEN AZININ YABANCI KÖKENLİ OLDUĞU İŞYERLERİ:

İşyeri	Yabancı Firması	Sermayesinin Ülkesi	Yabancı Sermaye Oranı
M.A.N.	M.A.N.	F. Almanya	%30
OYAK-Renault	Renault	Fransa	%44
Bastaş	Philips	Hollanda	%49
Perfektüp		Fransız	%26

III. YABANCI SERMAYE İLE PATENT, LİSANS, KNOW-HOW ROYALT BAĞLANTILARI OLAN FİRMALAR:

İşyeri	Uluslararası Şirket	Ülkesi
Böhler Sert Maden	Böhler	Avusturya
Uzel	Massey Ferguson	A.B.D.
Çukurova İthalat ve İhracat	Caterpillar	A.B.D.
Ege End.	B.M.C.	İngiltere
Altaş	Gredore	Federal Alman Cum.
Parsan	Rheinstahl	Federal Alman Cum.
Beldesan	Woodhead	İngiltere
Profilo	AEG	F. Alman Cum.
Karsan	Mercedes Benz	F. Alman Cum.
Ternal	Prescold	İngiltere
Beko Teknik	Nordmende	F. Alman Cum.
Evar	Warrior	İngiltere
Telra	National	Japon
Celik Montaj	Lombardini	İtalyan

**IV. UYUŞMAZLIK KAPSAMINDAKİ İŞYERLERİNİN
ÜRETİMLERİ VE TOPLAM ÜRETİM İÇERİSİNDEKİ
YERLERİ GENEL EKONOMİYİ DERİNDEN
ETKİLEYECEK NİTELİKTE VE DÜZEYDEDİR.**

**UYUŞMAZLIK KAPSAMINDAKİ
İŞYERLERİNİN ÜRETİMLERİNE
GÖRE GRUPLANDIRILMASI**

**DEMİR VE ÇELİK
ANA SANAYİ**

ÇEMTAŞ
ELMET
FERRO DÖKÜM
MANNESMAN
TUBER ÇELİK
**DEMİR DIŞI METALLER
ANA SANAYİİ**

PALMEK
RABAK
**EL ALETLERİ
KAYNAK ELEKTRODU,
SOBA, FIRIN, OCAK, BORU,
EMAYE SİHHİ
TESİSAT MALZEMESİ**

ALTAŞ
DÖKÜMAY
İSİ CİHAZLARI
KAYNAK TEKNİĞİ
**ÇUBUK, TEL, HALAT, BANT,
ÇİVİ, PERÇİN, PİM, CİVATA,
SOMUN, VİDA**

DEMAS DEMİR ÇEKME
DETEL DEMİR
İZMİR DEMİR ÇELİK
MEMSAN
NET CİVATA
SAN PROFİL
TEL ÇİVİ
TİC. SAN. ve DEMİR İŞLERİ
TÜRMAŞAN
KUTU, TÜP, KAPAK

PERFEKTÜP
RASTAŞ REFORM
SARTEN. TENKE KUTU

**HAVA KOMPRESÖRÜ,
SOĞUTMA KOMPRESÖRÜ
EV TİPİ BUZDOLABI,
ÇAMAŞIR MAKİNALARI,
ELEKTRİK SÜPÜRGESİ, CİLA
MAKİNASI TİCARİ BUZDOLABI,
SU VE ŞİŞE SOĞUTUCULARI
BUZ MAKİNASI**

ARÇELİK
ARÇELİK
ARÇELİK KOMPRESÖR
MAKSAŞ MAKİNA
MESAN
PROFİLO
TERNAL
**SANAYİ VANTİLATÖRLERİ VE
ASPIRATÖRLERİ, KAZANLAR
RADYATÖRLER, KONVEKTÖRLER,
ENDÜSTRİYEL ISITICILAR,
AKARYAKIT BRÜLÖRÜ, KLİMA
CİHAZLARI VE KLİMA TESİSİ
SOĞUTMA GRUBU,
SOĞUTMA KULESİ
ALPRES
ARA ALÜMİNYUM**

ELBA
ODÖKSAN
ÖZKÖSEOĞLU İSİ
SUNGURLAR İMALAT
UDA
YILDIZ KAZAN
**ELEKTRİK ALETLERİ, MALZEMESİ,
TELEFON APAREYLERİ,
ELEKTRİK MAKİNALARI**

BUFER
ELAKS
SİMKO
TTE

**MUSLUK, BATARYA, VANA,
VALF, LPG DEDANTÖR VE
ARMATÜRLERİ, BORU
BAĞLANTI PARÇALARI**

ELSAN
ELSEL
ELTOR
EMAS
FER DÖKÜM
HAYMAK
İZSAL

**SAÇ LEVHA METAL YAPI
ELEMANLARI METAL KAPLAMA,
GALVANİZ KAPLAMA,
GALVANİZLİ SAÇLAR**

**ÇELİK ENDÜSTRİ
CESAN
METAL KAPLAMA
TEMEL ENERJİ
TARIM MAKİNALARI,
EKİPMANI VE TAMİRİ**

ABİDİN DEMİREL
EFE TARIM MAKİNALARI
TARIM KREDİ KOOPERATİFİ
TÜRK TRAKTÖR YARD. KOOP.
UZEL (Rami)
**MAKİNALAR VE EKİPMAN
MAKİNA AKSAM VE
PARÇALARI SAATLER**

ASMAŞ
ATLI ZİNCİR
BİMAK
BÖHLER SERT MADEN
BURÇELİK
ERKUNT
IŞIK KOLL.
IŞIK MAKİNA
KALIP TAKIM
MERSE MAKİNA
PARÇA SANAYİİ
POLMAK
TEZSAN

DÖKSAN
ENTİL
GÜRİZ DÖKÜM

**SA-SA SAAT SAN.
VOLTAJ ELEKTRİK
TELEVİZYON ALICISI
TELSİZ ALICI VERİCİLERİ**

BEKO TEKNİK
ELSA ELEKTRONİK
TELRA
KABLO VE ALÜMİNYUM İLETKEN

RABAK
SİEMENS
ELEKTRİK AMPULLERİ

BASTAS
TEKFEN END.
**OTOMOTİV
MOTOR**

ÇELİK MONTAJ KMF
M.A.N.
OYAK - RENAULT
TAŞIT SANAYİ
**TREYLER, KASA, KAROSERİ,
TANKER**

BEBİMOT
BORONKAY
KARSAN
OTOMOTİV YAN SANAYİ

BELDESAN
BURÇELİK
ÇELİK SANAYİ
ELBA
ERSU
GÖKÇAY
MAKO
PARSAN
ROBERT BOSCH
SKT
SUPSAN
ŞENKAYA ÇELİK DÖKÜM
UZEL (Eyüp)
OTO TAMİR VE BOYA İŞLERİ

MOTOR TİCARET

İŞKOLUMUZ ALT AYIRIMLARINDA TOPLUSÖZLEŞME DURUMU

	Sözleşme dönemindeki fabrika / toplam fabrika	Sözleşme dönemindeki MESS üyesi fabrika / Toplam MESS üyesi fabrika	Sözleşme dönemindeki Maden - İş'in ve MESS'in örgütlü olduğu fabrika / Toplam MESS fabrika	Sözleşme dönemindeki Maden - İş'in örgütlü olduğu fabrika / Maden - İş'in örgütlü olduğu fabrika
Takım Tezgâhları	3/3	2/2	2/2	2/2
Boru Eklem Parçaları	2/2	2/2	2/2	2/2
El Aletleri	2/2	2/2	1/1	1/1
Kaynak Elektrotları	4/4	2/2	1/1	3/3
Elektrik Sayaçları	2/2	-	-	1/1
Otomotiv Ana Sanayi	12/15	8/8	4/4	6/6
Elektrikli Ev Aletleri	5/10	5/5	5/5	5/10
Radio Televizyon	2/12	2/2	2/2	2/6
Ampul	3/4	2/2	2/2	3/4
Kablo	3/9	3/3	2/2	2/5
Duy ve Bağlantı Elemanları	2/3	1/1	1/1	2/2
Ark Ocaklı Demir-Çelik Fab.	5/18	4/9	3/3	3/3
Traktör	3/6	2/3	1/1	2/2
Boru	3/6	3/	1/1	1/1
Sigortalar	1/2	-	1/1	1/1
Otomotiv Yan Sanayi	29/	25/	17/	21/
Demir - Çekme	10/	10/	6/	6/

**V. METAL İŞKOLUNUN BU ÖZELLİKLERİ,
İŞÇİ HAKLARINA VE MADEN-İŞ'E
YÖNELEN SALDIRILARIN ÖNEMLİ
NEDENLERİNDEN BİRİDİR.**

MESS (Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası)'nın 1963'den bu yana her dönem işçi haklarına yönelik saldırıları örgütlemekte, bu işkolundaki sınıf sendikası Maden-İş'i zayıflatmayı hedeflemektedir.

Amaç, sömürü kâr oranını yükseltmek ve tekelleşmeyi, sermaye birikimini hızlandırmaktır.

Ancak :

- 1964 yılındaki ilk büyük grevlerde,
- 1965-1969 arasında MESS'in desteklediği ve halen desteklemeyi sürdürdüğü sarı sendikaların işyerine sokulması girişiminde,
- 1972 ve 1973'deki yığınsal grevlerde (Ereğli 7000 işçi 77 gün, Demirdöküm 2500 işçi 99 gün)
- 1974 ve 1975'deki uzun soluklu grev savaşımalarında (Elektrometal 504 gün, İzsal 804 gün),
- 1977'nin 30 Mayıs'ında başlayan Büyük Grevlerde.

Maden - İş, MESS'i sürekli olarak geriletmiş, sağladığı başarılar ile gittikçe daha büyük sayıda üye kitlelerini örgütleyebilmiştir.

1979 - 80 döneminde MESS, işkolunda tekellerin egemenliğini pekiştirme girişimlerini sürdürmektedir. Ancak, geçmiş savaşımarda pişen, deney kazanan işçiler ve örgütümüz bu dönemde MESS'in saldırılarını boşa çıkaracak işçilerin ekonomik ve demokratik haklarını geliştirecektir.

SONUÇ

Tüm bu veriler, metal işkolundaki gelişmelerin ülke sanayiinin en belirgin aynası olduğunu ve metal işkolundaki tekellerin, holdinglerin izlenen ekonomik politikalar üzerindeki kesin etkisini vurgulamaktadır.

BÖLÜM: 3

MESS VE POLİTİKASI

MESS (Madeni Eşya Sanayicileri Sendikası) 1959 yılında 5 sanayici tarafından kurulmuştur.

MESS'in politikası 21 yıl içinde, sermaye birikimi ve tekelleşmesi sürecine bağlı olarak dönemler itibari ile farklılık göstermiştir.

KOÇ'un, Tekellerin isteği ile, 193 sayılı Gelir Vergisi Yasası'nda holdingleşme ve kurumlaşma lehine yapılan değişiklikler ile 202 ve 474 sayılı yasalarla getirilen yatırım indirimi ve diğer teşvik önlemleri, sermaye birikimi ve yoğunlaşmasını hızlandırmıştır.

Ancak, bu dönemde işverenlerin ve MESS'in tutum ve davranışları, tekeli sermayenin genel davranış kalıpları ve egemenlik stratejisi ile bağlantısı bugünkü düzeyde ve belirginlikte değildir.

İşverenler; sendikaları ve 1963 yılında getirilen toplu sözleşme düzenini, kendi mülkiyet haklarına ve kârlarına yönelmiş bir saldırı olarak görmüşlerdir. 1964 yılı grevleri sonunda ise sendikaların ve toplu sözleşme ve grev hakkının varlığını fiilen kabul etmek zorunda kalmışlar, fakat saldırı stratejilerini değişik biçimlerde sürdürmüşlerdir.

1965 - 1971 Dönemi :

Bu dönemde Türkiye'de sermaye birikim ve yoğunlaşması büyük hız kazandı. Bu dönemde, 16 sayılı metal işkolunda MESS, Maden - İş'in karşısına doğrudan çıkmadı, ama sarı sendikaları ileri sürerek Maden - İş'i işyerlerinden çıkarmaya çalıştı. Ancak bunda başarılı olamadı ve Maden - İş'in yetkili olduğu işyerleri sayısında önemli bir artış oldu.

Bu dönemde işçilerin gerçek ücretlerinde artışlar görüldü. Ancak, kârların artışı çok daha yüksek oranlarda gerçekleşti. Teşvik önlemlerinden de yararlanan sermayenin tekelci niteliği bu dönemin sonunda daha da belirginleşti.

1967 yılında DISK'in kuruluşunda yer alan Maden - İş bu dönemde örgütsel yapısını güçlendirdi.

1971-73 «12 Mart» döneminde grevler izne bağlanınca, gerçek ücretler düştü. Bu dönemin sonundan itibaren MESS, Maden - İş'e karşı daha sert bir politika izleme girişimlerine başladı. Bu amaçla 1972 yılı sonunda Mudanya'da bir toplantı yapan MESS yöneticileri, yeni bir strateji saptama kararını aldılar.

1973 - 1976 Dönemi :

MESS bu yıllar içinde işverenleri birleştirmek için sürekli çabalara girişti. Ancak, sermaye kesimi içindeki iç çelişkiler MESS'in bu politikasını etkiledi. Maden - İş bu dönemde, gerek örgütlenilen işyeri sayısı açısından, gerekse para-

sağ konular ve yer yer çalışma günü, izin süresi gibi işçi hakları konusunda aşamalar sağladı. 1976 yılının sonuna doğru tekellerin temsilcileri MESS Genel Kurulunda, tekel dışındaki kesimin temsilcilerini büyük ölçüde tasfiye ederek MESS'de kesin egemenlik kurma yönünde belirleyici adımlar attılar.

1976 - 1980 Dönemi :

Bu dönemde Maden - İş ile MESS'in arasındaki derinleşen bunalım koşullarında savaşım, genel sınıf savaşımının ülke çapındaki keskinleşmesine paralel bir gelişme gösterdi. MESS içindeki tekeller, holdingler, 2 yıl içinde, örgütlerini arka arkaya 5 Genel Kurula götürerek MESS yönetiminde kesin egemenlik kurdular.

Küçük ve orta büyüklükteki işyerlerinin işverenlerini, hammadde vermeme veya ürünleri satın almamakla tehdit ettiler. Büyük işverenler ise kendi firmaları arasındaki rekabeti bir süre için küllendirdiler. 1977 yılında MESS, TİSK'in (Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu) maddi desteğine ve 1 milyara yükselttiği lokavt fonuna güvenerek, Maden - İş'e savaş açtı. Metal işkolunda işveren - sendika ilişkilerinde tek taraflı olarak belirleyici ve buyurucu bir konum kazanmayı hedefledi.

30 Mayıs 1977'de Maden - İş yığınsal grevlere çıktı. Grevin 5'inci ayında ise MESS 5000 işçinin çalıştığı 12 işyerinde lokavt yaptı. Bu grev ve lokavtlar 3 Şubat 1978 tarihinde, ücret ile diğer çalışma koşullarında Maden - İş'in, işçilerin kazanımları ile sonuçlandı.

250 günlük Büyük Grevden sonra 1978 Temmuz'unda MESS'e bağlı 8 işyerinde yaklaşık 1 ay süren grevler de yine Maden - İş'in başarısını vurguladı.

Görüldüğü gibi MESS, özellikle son yıllarda tekellerin, sınıfsal çıkarlarını ve ideolojik hedeflerini dayatmayı amaçlamakta, her dönemdeki toplu sözleşme savaşımını, kesin bir hesaplaşmaya dönüştürmek hesabı içine girmektedirler.

MESS'E TEKELCİ SERMAYE EGEMENDİR

1979 yılında yapılan MESS Genel Kurulu'nda seçilen Yönetim Kurulu'nun bileşimini incelersek, tekellerin temsilcilerinin çoğunlukta olduğunu ve MESS yönetimindeki egemenliklerini görürüz. Bu Yönetim Kurulu'nda, Koç Holding'den iki kişi, İş Bankası'nın iştiraklerinden 2 kişi, Ercan Holding'ten 1 kişi, Anadolu Endüstri Holding'ten 1 kişi, OYAK Grubu'ndan 1 kişi, Ereğli Demir Çelikten 1 kişi, Çelik Endüstrisi Grubu'ndan 1 kişi bulunmaktadır. Küçük ve orta büyüklükteki firmalar MESS üyelerinin çoğunluğunu oluşturdukları halde, MESS Yönetim Kurulu'nda temsil edilmemektedirler.

SONUÇ

Bunalım koşullarında tekelleşme sürecinin hız kazanarak yeni bir aşamaya ulaşması, bunalımın derinleşmesi ve genel hoşnutsuzluğun yaygınlaşmasına, yığınların aktifleşmesine paralel olarak MESS'in izlediği politika, bu sürecin önündeki engellere karşı daha saldırgan bir nitelik kazanmıştır.

Bu gerçek, MESS'in geri teklifleri, alıp -vermemeye dayalı tavrı, Maden - İş'i zayıflatma, bölme ve kamuoyundan tecrit etme yönündeki girişimleri ile somutlanmaktadır.

Geçen dönem grevlerimiz devam ederken, 3.6.1977 tarihinde bir kısım gazetelerde yer alan paralı ilânlarda şu ifadeler yer alıyordu:

«... Nasıl ki üniversite olaylarının amacı öğrenci - üniversite ilişkilerine ait problemlerle ilgili değil de dış etkenlerin tesiri altında ise, DISK kanalı ile işçi - işveren ilişkileri de ekonomik sınırların dışına saptırılmakta ve bu amaçlar uğruna kullanılmak istenmektedir.

... Bütün bunlara ilaveten, ülkemiz ve ülke ekonomisi üzerinde tehlikeli oyunlar oynanmakta olduğunu ve bu meyanda işçilerimizin de bu oyunun fedailerini olarak kullanılmak istendiğini kamuoyuna saygı ile duyururuz.

MESS

TÜRKİYE MADENİ EŞYA SANAYİCİLERİ SENDİKASI
Yönetim Kurulu

Bu tema, grevlerin devamı boyunca işlendi, grev sonrasında kullanıldı, bugün de kullanılıyor. Böylece konu, yaşamsal istemlerimizin haklılığı ya da haksızlığı tartışmasının dışına çekilerek kamuoyu yanıltılıyor.

Yine o günlerde işyerinde grev sürmekte olan bir işyerinin patronu, aynı yolla «kamuoyuna», «Güneş Balçıkla Sıvanmaz» başlığı ile şunları duyuruyordu:

«Bize ister sanayici, ister işveren, ister patron, ister sömürücü desinler. Biz ne işek oyuz, bizim alınımız açık, vicdanımız rahat —Grevin irademiz dışı nahak yere uzamasındandır üzüntümüz—

... Bu memlekette bir **ÇALIŞMA AHLAKI** vardır ve bu Türk işçisinin özünde, karakterinde, genel ahlak kavramı içinde mevcuttur. Bu varlık, birkaç sendika ağası öyle istiyor diye, bir sömürü edebiyatı maskesi altında sömürünün en alası yapılarak, belirsiz ve geçersiz ideolojiler için feda edilemeyecek kadar kıymetlidir.»

Bu «patron» şu anda MESS Yönetim Kurulu üyesi ve işyeri yine grevde.

MESS Genel Sekreteri de 2.4.1977 tarihli Vatan Gazetesi'nde Maden - İş'in grevleri için şunları söylüyordu:

«Eğer Maden - İş'in amacı sanayi, üniversitelerin bugünkü durumuna getirmekse, durum başkadır. Böyle bir şey, İstiklâl Caddesi'nde yürüyorsunuz, kabadayı geldi omuz vurdu, aldırmadınız yürüdünüz, arkadan geldi çelme attı; bu noktaya gelirse ne yaparsınız adam sizinle görüşmek değil dövüşmek istiyor.»

Bütün bunlar, grevlerin gizli amaçlı ve «ne olursa olsun grev yapılmalıdır» mantığını taşıyan «sendika ağalarının» keyfi uygulamaları olduğu imajını yaratmak amacını taşıyor.

Sendikamızın, ekonomik - demokratik taleplerini gerçekleştirmek amacı ile gerektiğinde yasal hakkı olan grevi, tereddütsüz uyguladığı doğrudur.

Ancak, taleplerimizin gerçekçi olarak değerlendirilip cevaplandırıldığı işyerlerinde, hiçbir zaman ve hiçbir yerde keyfi grev uygulamadığımız da açıktır.

Bu konuyu son 16 yıldır uyguladığımız grevleri gözden geçirerek gözler önüne sermek istiyoruz. Grevlerin MESS üyesi işyerlerinde olanlarla olmayanlar arasında, işçi sayısı ve grev süresi bakımından dökümüne ilişkin tablo aşağıdadır. Bu tabloda 274 ve 275 sayılı yasaların yürürlüğe girdiği günden bugüne grev uygulanan işyerlerinin büyük çoğunluğunun MESS'e bağlı olduğu görülmektedir.

Bu rastgele bir sonuç değildir. MESS'in işçi haklarına yönelen gerici saldırıları ve dayatmacı tavrı böylesi bir sonucu doğurmuştur.

**16 YIL İÇİNDE T. MADEN - İŞ SENDİKASININ
UYGULADIĞI GREVLER**

27.3.1980 Tarihi itibari ile	Yıl içindeki grev sayısı			Grevde geçen işgünü		
	MESS içi	MESS dışı	Toplam	MESS içi	MESS dışı	Toplam
1964	6	2	8	68067	4885	72952
1965	1	1	2	16524	11305	27829
1966	—	3	3	—	7384	7384
1967	1	1	2	3240	2392	5632
1968	1	3	4	5400	19958	25358
1969	—	—	—	—	—	—
1970	2	2	4	63800	15006	78806
1971	5	2	7	54726	15413	70139
1972	1	—	1	208910	—	208910
1973	5	1	6	857124	72	857196
1974	5	—	5	503178	—	503178
1975	6	5	11	698342	64594	730930
1976	8	6	14	708552	271591	980143
1977	25	—	25	2163055	—	2163055
1978	9	5	14	51311	82121	133423
1979	—	4	4	—	32848	32848
1980	54	1	55	125320	800	126120
Toplam	129	36	165	5495535	528369	6023903
Yüzde	% 78	% 22	% 100	% 92	% 8	% 100
1976-1980						
Toplamı	96	16	112	3048538	387051	3435589
Yüzde	% 85	% 15	% 100	% 89	% 11	% 100

Rakamların dili açık. İşyerinin MESS'de olup olmaması grev olasılığı bakımından değişik sonuçlar veriyor.

— Son 16 yıl içinde yapılan grevlerin % 78'i MESS'e üye işyerlerinde ortaya çıkmıştır.

— Tüm grevlere katılan işçilerin % 91'i MESS'e üye işyerlerinde çalışmaktadır.

— Grevde geçen her 100 günden 92'si MESS'e üye işyerlerinde geçmektedir.

Bir başka yolla söylersek, son 16 yıllık süre içinde, grev olasılığı, MESS'e üye olan bir işyerinde ortalama % 17 (133 işyerinde 6 sözleşme döneminde 129 grev), MESS dışı bir işyerinde ortalama % 2.5 (MESS dışı 230 işyerinde 6 sözleşme döneminde 36 grev) olmuştur.

Bu farklılığın sebebi nedir? Nasıl açıklanabilir?

Ya Sendikamız, sadece MESS üyesi işyerlerine «yolda yürürken omuz atmak, arkadan dolanıp çelme takmak» gibi garip zevkler peşindedir, veya «dış etkenlerin tesiri altında» planladığı «ülkemiz ve ülke ekonomisi üzerindeki teh-

likeli oyunları» sadece üyelerinin yarısı ile ve sırf MESS işyerlerinde sahneye koymaktadır.

Ya da MESS dışı işyerlerindeki işverenlerde işçilere şirin gözükme için, tüketiciyi hiç düşünmeden, sendika ne isterse aynen vermekte ve sendikanın hain (!) amaçlarına alet olmaktadır. Ancak hemen belirtelim ki, MESS içi ve MESS dışı işyerlerinde, emsallerine göre birbirlerinden fazla farklı olmayan genel düzenlemeler ve hiç de farklı olmayan ücret düzeyi cari olduğuna göre, MESS'in bu ölçüde grev rizikosuna girmesi, salt ekonomik amaçlar taşımadığını göstermektedir.

Sorum sendikamızın üyelerinin genel çıkarları uğrunda yürüttüğü savaşıma karşılık MESS yönetiminin olayı tam anlamı ile ekonomik - sosyal boyutlarının ötesinde değerlendirmesinde.

MESS'in işkolunda ve genelde son derece doğal olan sözleşme maddelerini dahi «prensip konusu» haline getirmesi, giderek bu tutumunu tüm sözleşmenin yapılıp yapılmaması konusuna kadar vardırması son dört yılda daha önce görülmemiş boyutlara varan yaygın grev uygulamalarına yol açmıştır.

Burda MESS'in olaya yaklaşımını kristalize edecek bir örnek vermek istiyoruz:

28 Temmuz 1976 tarihinde yapılan MESS Genel Kurulu'nun olağanüstü toplantısına, Genel İdare Kurulu üyesi Ahmet BAYSAL'ın sunduğu rapor, son dört yıllık yaygın grevlerin ve lokavtların nedenlerinden bir bölümünü, başka bir deyişle madalyonun öte yüzünü de ortaya koymaktadır.

«Artık grev yalnızca işverenler için bir umacı olmaktan çıkmalı, umacı olarak kalacak ise, işçi kesimi için de bir umacı olmalıdır.» Çünkü, «Grev yalnızca işverenleri korkuttuğu müddetçe onları bugünkü durumdan kurtarabilecek hiçbir güç yoktur.. İsveç bugünkü imrenilen ekonomik istikrarına, çok seneler önce işçi kesimine karşı amansız bir grev mücadelesini işverenlerin haklılıkları kabul edilinceye kadar sürdürme azmiyle erişebilmiştir.» Bu mücadeleye holdingleler önder olmalıdır zira «Sanayimiz bu noktaya onların önderliğinde gelmiştir. Gelinen bu noktanın enflasyonist bir ekonomi olduğunu inkar etmediğimize göre bu enflasyona gelişte onların önderliği olmuştur. Bu gidişe dur demenin önderliğini de onlardan istemek bu memleket halkının en tabii hakkı, kendilerinin de en birinci memleket borcu olmak lazım gelir..»

Artık tedavi tedavilik zamanını geçirdi. İş operasyonu kaldı. Tek önerim: **OPERASYONU KABULLENMEK**, tek kurtuluş yolu: **GREV**. İşverenler birleşir, yürürlükleri birleştirir ve hep birlikte bu operasyona girilirse «Hangi işçi teşkilatının bugün, şartları kabul edilinceye kadar grevi sürdürmeye kararlı bir işveren karşısında böyle bir mali külfetin altına titremeden girebileceği söylenebilir?»

Bu Genel Kurulda yeniden Genel Sekreterliğe getirilen Sayın İlhan LÖK, belki de kulağına çalınan yukarıdaki «Cihad çağrısının» etkisi ile 26.12.1977 tarihli Son Havadis Gazetesi'ne verdiği demeçte büyük bir «ifşaat»ta bulunuyordu:

«Başımdan beri her anını yaşadığım için bu grevlerin amacını tahlil ve tesbit etmek imkânına da sahip olmuş bulunuyorum. Bu bakımdan grevlerin hazırlanışı, uygulanışı, safahatı ve yaygınlaştırılması itibarıyla bu grevlerin işçilerin ekonomik ve sosyal durumlarını korumak ve geliştirmek amacını gerçekleştirmek için değil, tamamen politik ve ideolojik bir amaçla tezgahlanmış olduğunu tesbit etmiş bulunuyoruz.»

Görülüyor ki, bir taraftan grevleri, sendikanın kalkamayacağı bir yük, işçiler için bir umacı haline getirip genel bir «OPERASYON» olarak nitelendirerek

olumsuz ve dayatmacı bir tutumla tek çözüm yolu haline getiren MESS, diğer yüzü ile kamuoyunda sendikamızı suçlu sandalyesine oturtmak istemektedir.

Bu «cihad» toplantısı, grevlerin neden en çok MESS üyesi işyerlerinde gözüktüğünü ve neden son dört yılda yaygın uygulamalar haline geldiğini göstermektedir.

Son dört yıl içinde (27.3.1980 tarihine kadar) grev ve lokavtların sayısındaki büyük artış bunu ortaya koymaktadır.

Bu dönemde MESS içi işyerlerindeki grev oranı, 16 yıllık genel ortalamaya göre % 78'den % 85'e çıkarken MESS dışı işyerlerinde bu oran % 22'den % 15'e düşmekte; greve katılan işçi sayısı ise MESS işyerlerinde % 91'den % 95'e çıkarken, MESS dışı yerlerde % 9'dan % 5'e gerilemektedir. -

Sonuç olarak, son dört yılda MESS'e bağlı işyerlerinde grev olasılığı şu anda % 42'ye yükselmiştir.

Son iki dönemde MESS üyesi olan 112 işyerinde şu ana kadar 96 grevin ortaya çıkması ile hesapladığımız bu oran şu anda karşılıklı olarak alınmış grev ve lokavt kararları olan işyerlerinde 27.3.1980 tarihinden sonra uygulanması olası grev ve lokavtlarla bu oran çok daha büyük olacaktır.

BÖLÜM: 4

T. MADEN-İŞ SENDİKASININ TOPLU SÖZLEŞME POLİTİKASI

1 — Maden - İş Toplu Sözleşme politikasının temeli

Toplu sözleşme savaşı, ekonomik ve demokratik istemlerin gerçekleştirilmesi araçlarından biridir. Bu açıdan sözleşme hedefleri genel ekonomik - demokratik istemlere uygun olmalı, her ikisinin arasındaki kopmaz bağlantı ve uyum gözden kaçırılmamalıdır.

Sendikamız, kitlelerin ekonomik - demokratik istemlerinin gelişmesini, sınıf sendikacılığı, sendikal örgüt yapısı ve demokratik işlerliği sayesinde zamanında değerlendirmekte, toplu sözleşme politikasını bu esasa uygun olarak belirlemektedir.

Ekonomik ve sendikal savaşımın her alanında olduğu gibi, toplu sözleşmelerin yapılmasında da üyelerin söz ve karar sahibi olması, sendikamızın tam ve vazgeçilmez bir ilkesi olmuştur.

Üyelerin söz ve karar sahibi olması, daha geniş anlamı ile sendikal demokrasi ilkesi sınıf sendikacılığının temel koşullarından biridir. Sendikal demokrasinin sağlanması için tek tutarlı yöntem, demokratik merkezîyetçiliktir.

Ulusal tip sendikal örgütlenme, birliğin sağlanması ve geliştirilmesi, maddî gücün artırılması gibi olanakların sağlanmasının yanında, demokratik merkezîyetçilik ilkelerinin uygulanmasına olanak veren tek örgütlenme türüdür.

Çeşitli bölgelere ve fabrikalara dağılmış üyelerimiz, en genel anlamı ile Sendikamız Genel Kurullarında toplu sözleşmenin genel hedef ve ilkelerini belirlerler. Bu kararlar sendikamızın tüm organları ve üyeleri için, örgütümüzün her bölgesi ile her işyeri için bağlayıcı olan kararlardır.

Onbinlerce üyenin ortak istemlerini ifade eden bu kararlar, diğer konularda olduğu gibi, sendikamızın toplu sözleşme çalışmalarına da yön verirler. Bu kararlara uygun toplu sözleşme politikasının tesbiti ve uygulanması, Sendika Genel Yönetim ve Yürütme Kurullarının görevidir.

Bilinci, savaşım gücü ve parasal olanakları ile sendikamıza katkıda bulunan ve sendikamızın ekonomik savaşımında temel unsur olan üyelerimizin ortaya koyduğu potansiyelin ne şekilde, ne zaman, hangi hedeflere uygun olarak nerede kullanılacağına tesbiti ile toplu sözleşme politikası ortaya çıkar. Sınıf ve kitle sendikacılığının ilkeleri ve Sendikamızın Genel Kurul kararları, toplu sözleşme politikamıza ilerici içeriğini kazandırmakta ve yönlendirmektedir.

2 — Toplu sözleşme politikasının esasları :

Sınıf ve kitle sendikacılığında toplu sözleşme politikası genel olarak aşağıdaki esasları içermektedir :

— Toplu sözleşme politikası, üyelerin çalışma ve yaşama koşullarını geliştirmeye yönelmelidir.

— Toplu sözleşme politikası, gittikçe daha fazla soruna çözüm getirebil-
meli, sözleşmelerde ele alınan konuların kapsamı, toplumsal savaşımın günde-
mine uygun hedefler doğrultusunda genişletilmelidir.

— Toplu sözleşme politikası, sendikal birliği korumalı ve güçlendirmelidir.

— Toplu sözleşme politikası, kitle sendikacılığının bir gereği olarak, ileri
hakları ve kazanımları en geniş üye kitlelerine ulaştırmayı esas almalıdır.

— Toplu sözleşme politikası, ivedi ve güncel sorunlardan kaynaklanan eko-
nomik - demokratik istemlerle uyum içinde olmalı ve işçi sınıfının temel amaç
ve ilkelerini gözden kaçırmamalıdır.

3 — Genel Yürütme Kurulu'nun 1979 yılında yaptığı durum
değerlendirmesine uygun olarak Genel Yönetim ve Yürütme
Kurullarımız toplu sözleşme döneminin başlangıcında,
aşağıdaki tesbitleri yapmıştır:

«Üyelerimizin yaşama ve çalışma koşullarını iyileştirme amacı ile hareket
eden Sendikamız, toplu sözleşme dönemine ülkemizin içinde bulunduğu olağan-
üstü bunalım koşullarında hazırlanmaktadır.

Olağanüstü koşulların işçileri en yakından etkileyen özellikleri şunlardır:

1. Son yıllarda hayat pahalılığı korkunç bir hızla artmış, enflasyon oranı
durmadan yükselmiştir. Bu artışlar hızlanarak sürmektedir.
2. İşçi ve emekçi yığınları üzerindeki vergi yükü gittikçe ağırlaşmaktadır.
Buna karşılık çalışan halka yönelik toplumsal hizmetler genişletilme-
mektedir.
3. Temel ihtiyaç maddeleri alanında eşine az rastlanır bir darlık ve yok-
luk ortaya çıkmıştır.
4. Yüksek bir işsizlik oranının var olduğu ülkemizde işten çıkarmalar ço-
ğalmış ve kitlesel bir nitelik kazanmıştır.

Bu olumsuz gelişmeler işçi ve emekçilerin çalışma ve yaşama koşullarında
olağanüstü bir kötüleşmeye yol açmıştır. Tüm zenginliklerin yaratıcısı olan işçi-
lerin satınalma gücü çok ağır darbeler yemiştir. Buna karşılık, asgari ücret hiç
de gerçekçi olmayan bir düzeyde saptanmıştır.

Öte yandan;

1. Zaten kısıtlı olan sendikal hak ve özgürlüklere karşı çok yönlü saldırılar
düzenlenmekte, anti-demokratik yasa tasarıları hazırlanmaktadır.
2. Faşist yuvalar varlıklarını sürdürmekte, can güvenliği ciddi bir sorun
olma niteliğini korumaktadır.
3. Sıkıyönetim —geniş kapsamlı— olarak yürürlüktedir.

İşçi ve emekçilerin içinde buldukları yoksullaşmayı hızla arttırarak, buna-
lımın her alanda derinleşmesinin, faşist tırmanışın sürmesinin, demokratik sen-
dikal hak ve özgürlükler üzerindeki baskıların yoğunlaşmasının tek sorumlusu
ve tek nedeni vardır. Tek sorumlusu işbirlikçi tekelci sermayedir. Tek nedeni
işbirlikçi tekellerin izlediği azamî kâr politikasıdır.

Aşırı fiyat artışlarının, enflasyonun kaynağında ücret artışlarının bulunduğu
iddiası bilimsel temelden tümüyle yoksun ve azamî kâr amacını gizlemeye yöne-
lik bir demagojidir.

Göze çarpan en belirgin gerçeklerden biri, bunalımın derinleştiği 1978 ve
1979 yıllarının, tekelci sermaye için «altın yıl» olmasıdır.

Bunalımdan çıkış yolu olarak «gerçekçi olma» demagojisi ile öne sürülen
ve ücretler üzerinde koparılan fırtına, bunalımın tüm yükünü çalışanların sırtına
yükletilmesi amacını taşımaktadır.

Bunajının yaratıcısı hiçbir şekilde işçi sınıfı değildir.

4 — T. Maden - İş Sendikası Genel Yürütme Kurulu'nun saptadığı toplu sözleşme politikasının genel hedefleri :

Bu temel tespitlerden hareketle, Genel Yürütme Kurulumuz içinde bulunduğumuz dönem uygulanacak toplu sözleşme politikasının genel hedeflerini aşağıdaki şekilde saptamıştır:

1. Satınalma gücünü yükselten ve önümüzdeki 2 yıl boyunca bunu korumayı amaçlayan bir ücret ve yan ödeme düzeyinin sağlanması, işyerlerinde buna uygun olarak asgari ücret düzeylerinin yükseltilmesi,
2. İşçi sınıfımızın temel istemleri doğrultusunda haftalık çalışma sürelerinin azaltılması, yıllık ücretli izin sürelerinin arttırılması,
3. Keyfi işten çıkarmalara, toplu işten çıkarmalara karşı iş güvencesinin korunması için önlemlerin toplu sözleşmelerde yer almasının sağlanması,
4. Binlerce işçinin ölümüne, sakatlanmasına, hastalanmasına karşı yürürlükteki İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Tüzüğü hükümlerinin eksiksiz uygulanmasının sağlanması, bugün için danışma kurulu niteliğinden öteye gitmeyen yasadaki İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurullarının yaptırımıcı bir kurul olması doğrultusundaki taleplerin yükseltilmesi, kurullarda eşit oy hakkı sağlanması,
5. Tüm çalışanların birliğini sağlamaya yönelik olarak sözleşme kapsamının sınırlarının genişletilmesi,
6. İşyeri özel sorunlarının titizlikle saptanması ve buna ilişkin taleplerin yükseltilmesi,
7. Toplu sözleşmelerdeki demokratik kazanımların korunması ve kapsamının genişletilmesini sağlayacak önlemlerin gerçekleştirilmesi.

SENDİKAL DEMOKRASİ YA DA TABANIN SÖZ VE KARAR SAHİBİ OLMASI

1 — Toplu sözleşme hazırlıklarında sendikal demokrasinin uygulanması

Sendikamız bu hedeflere uygun toplu sözleşme savaşımının sürdürülmesinde, sendikal demokrasinin daha da yetkinleştirilmesi ve aynı anda çok sayıda işyerinde yürütülecek toplu sözleşmelerin hazırlık, yürütüm ve sonuçlandırma biçimlerinin üyelerin en geniş katılımı ile sağlanmasında ortaya çıkan yeni sorunları Toplu Sözleşme Komiteleri kurarak çözümlenmiştir.

Toplu Sözleşme Komiteleri, mevcut örgütsel yapının tüzüksel temelini gözden kaçırmaksızın, bu yapıyı güçlendirmek, örgütlülük düzeyini daha da yükseltmek, toplu sözleşmelerin hazırlık safhasının bir bütün halinde ve gerçekçi esaslara bağlı kalınarak yapılmasını sağlamak, yasalar ve toplu sözleşmeler aracılığıyla sağlanan kazanımların uygulamada denetimini sürdürmek, örgüt birimleri arasında daha sağlıklı bir bilgi iletişim ağının kurulmasına yardımcı olmak ve sendika içi demokrasinin daha da genişlemesini demokratik merkezîyetçilik ilkesi ışığında üyelerin sendikal savaşıma daha aktif katılımının sağlanması amacıyla kurulmuştur.

100'ü aşkın işyerinde ve yurdun çeşitli illerinde aynı anda ve tek bir müzakere biçimi ile yürütülecek toplu sözleşmelerin;

— Sendikal demokrasi ilkelerine uygun olarak,

— Tabanın en geniş katılımı ile,

— Serî bir bilgi akımının sağlanması ile,

hangi örgütlenme modeli içinde çözümlenmesi gerektiği, tabanımızda en geniş

ölçüde tartışmaya açılmış, tartışma bütün yıl boyunca Gönen'de 10 günlük B tipi eğitim seminerlerine katılan yaklaşık 1500 üyemizle derinlemesine sürdürülmüştür.

Bu konudaki tartışmalar, eş anlı olarak işyeri ve Bölge Temsilcilikleri düzeyinde çeşitli kurul toplantıları ile gündem konusu yapılmıştır.

2 — Toplu Sözleşme Komiteleri yaşama geçiyor

Yeni dönem örgütlenme biçimi ve savaşım hedeflerinin son bir kez gözden geçirilmesi için 15 Haziran 1979 tarihinde Gönen'de toplanan MESS'e bağlı 106 işyerinin baştemsilcisi ve daire uzmanları Genel Yürütme Kurulu'na ulaştırmak üzere Toplu Sözleşme Komiteleri biçiminde örgütlenmenin genel taslağını hazırlamışlardır.

Bunun üzerinde, Genel Yürütme Kurulu son düzenlemeleri yaparak, Temmuz ayı başında «Toplu Sözleşme Komitelerinin kuruluşu ve çalışma ilkelerine ilişkin genelge»yi düzenleyerek uygulamaya konulmasını kararlaştırmış ve örnek model önce Bursa Bölgesinde MESS'e bağlı işyerlerinde uygulanarak, buradan çıkan sonuçlarla birlikte tüm Bölge Temsilcilikleri ve işyerlerinde yaşama geçirilmiştir.

Toplu Sözleşme Komiteleri;

I — İşletmelerin ana üretim üniteleri ve vardiya esası dikkate alınarak oluşturulan «İşyeri Birim Toplu Sözleşme Komiteleri»,

II — İşyeri Temsilcilik Kurulu'ndan oluşan «İşyeri Toplu Sözleşme Komiteleri»,

III — Bölge Temsilciliğinin başkanlığında, işyeri baştemsilcisi ve temsilcilerinden oluşan «Bölge Toplu Sözleşme Kurulu»,

IV — Bu kurulun çalışmalarını daha sürekli ve verimli kılabilmek için Bölge Temsilcisinin başkanlığında oluşturulan ve işyeri baştemsilcilerinin katıldığı «Bölge Toplu Sözleşme Komitesi»nden oluşmaktadır.

Toplu Sözleşme Komitelerinin kuruluş amaçlarına uygun olarak;

— İşyeri sorunları ve üyelerin somut eğilimleri, özlemleri hakkında anında bilgilenme, yığınların nabzını elde tutma,

— Toplu sözleşme savaşımının geçirdiği evrelerde, sözleşmelere doğrudan katılan temsilcileri, sendika uzman kadrolarının etkin desteği ile TSK üyelerini ve işyerindeki tüm üyeleri gelişmelerin paralelinde ve en seri yollarla bilgilen-dirme,

— Savaşımın her evresinde (hazırlıktan sonuçlandırmaya kadar) tüm üyelerin inisiyatiflerini kullanmasına daha da geniş olanaklar açacak önlemleri almak, tesbitte ve çözümlemede gerçekçi politikamızın izlenmesi için etkin çaba harcamak,

görevleri ile donatılmış ve genelgede tüm komitelerin birbirlerine karşı yetki ve sorumlulukları belirtilmiştir.

Son toplu sözleşme dönemi içinde MESS ile müzakere katılan Sendika Müzakere Kurulu'nun çoğunluğu Bölge Toplu Sözleşme Komitelerinde seçilen işyeri temsilcilerinden oluşturulmuştur.

3 — Taslağın hazırlanması

Birim Komiteler oluşturulduktan sonra, işyerlerinin çalışma koşulları hakkında sağlıklı bilgilerin derlenmesi amacı ile hazırlanan formlar, komite görevlilerince doldurulmak üzere, ilgili işyerlerine gönderildi.

Bu arada Genel Yürütme Kurulumuz, hazırlanan yeni dönem savaşım hedefleri, perspektifi ve sözleşme politikasına ilişkin raporu görüşerek genel esas-

ları belirledi. Böylece oluşturulan ve Toplu Sözleşme Komitelerinin tartışmasına temel olacak toplu sözleşme ön taslağı ücret ve diğer parasal taleplerimiz ile birlikte bir bütün olarak Toplu Sözleşme Komitelerine sunuldu.

Yoğun bir tartışma dönemi sonunda, ön taslak üzerinde belirli değişiklikler ortaya çıktı. İşyerlerinin ve çalışma düzeninin demokratikleştirilmesine yönelik taleplerimizde yer yer daha derinlemesine düzenlemeler yapıldı.

Ön taslağı komitelere sunmadan önce iki ayrı biçimde ön çalışma yapmak gerekiyordu:

a) En geneli ile ekonomik durumun irdelenmesi, metal sektörünün ve sektör içinde ait sektörlerin durumlarının belirlenmesi, işyerlerinin yapısal özellikleri, birbirleri ile bağlantıları ve benzeri çalışmalarla sözleşme yaptığımız ortamın ve işyerlerinin tanımlanmasından başlayarak, ücretler, tek tek işyerlerine göre geçtiğimiz dönemde ortalama reel ücretin ne şekilde değiştiği, vergi ve benzeri kesintilerin ortaya çıkardığı ve çıkaracağı durumlar, önümüzdeki dönem ekonomik parametrelerdeki olası değişiklikler ve benzeri çalışmalardır.

Bütün bunlar, vergiden doğan sonuçları giderebilecek net ücret talebinin ve diğer parasal taleplerin hangi düzeylerde olması gerektiğini belirlemek için yapıldı.

b) İkinci bir çalışma daha yapmak zorunlu idi. İşyerlerinin birbirlerinden farklı yapılarına göre ücret farklılıklarının ne olması gerektiği ve benzeri ilkel sorunları çözebilmek amacı ile Bölge Sözleşme Komitelerinde durumun tartışılması ve sorunların cevaplandırılması gerekiyordu. Bu da yapıldı.

Böylelikle, hem işyerlerinin hem farklı bölgelerin özelliklerini gözeten, kendi içinde dengeli, hem de günün ekonomik gereklerine uygun yani fiyat artışları ve enflasyonist konjonktür içinde **satılma gücünü geliştirip koruyucu bir ekonomik talepler düzeyi ortaya çıkarılmış oldu.**

4 — Taslak onaylandı

Ekim 1979 ayı başında ön taslak üzerinde işyerlerinden gelen eleştiri ve öneriler her Bölge Temsilciliği için 2'şer Baştemsilciden oluşan ve diğer işyerlerinin oyu ile seçilen nihai redaksiyon komitesi üyeleri ve sendika uzmanlarınca değerlendirilerek taslağı son biçimi verildi.

Bu taslak 23 Ekim 1979 tarihinde Şan Sineması'nda toplanan tüm Birim Komite Sorumlularının açık tartışmasına ve onayına sunuldu. Oybirligi ile ve ayakta alkışlanarak kabul edilen taslak «Onur Belgemiz» olarak nitelendirildi.

SONUÇ

Görüşmelerin devamı süresince her aşamada Toplusözleşme Komiteleri kanalıyla bütün üye tabanımıza sürekli bilgi aktarılmış ve görüşleri alınmıştır. Aynı şekilde MESS tarafından Sendikamıza verilen MESS'in karşı önerisi de tüm üyelerimizce tartışılmıştır.

Bugün Sendikamız, Toplusözleşme Komiteleri aracılığıyla, herhangi bir zamanda ve çeşitli illerde binlerce üyemiz ile aynı anda biraraya gelerek görüş alış-verişinde bulunabilme yeteneğine sahiptir. Bu bakımdan üyelerimiz, kendi hazırladıkları taslağın amacını ve MESS'in niyetini çok iyi bilmekte ve taleplerimiz uğrunda savaşmada hiçbir dönem görülmemiş ölçüde kararlı bulunmaktadır.

«Ne verirsek verelim Maden-İş grev yapacak», «aslında işçiler verdiğimiz önerilerden son derece memnundur, sözleşmenin bitmesini istiyorlar; ama Ma-

den-iş yöneticileri, sendika temsilcileri onları zorla greve çıkarmak istiyorlar» yalanları, kamuoyunu yanıltmaya yöneliktir. Tensikat yaptıkları işyerlerine faşistleri doldurarak usul dışı grev oylamaları ile veya kapısında iki bekçi kalmış işyerlerinde büro personelinin zorlanması ile yaratmaya çalıştıkları «işçiler grev istemiyor» imajını en başta kararlı ve bilinçli üyelerimiz yanıtlıyorlar.

Bugün grevde olan işyerlerinin tümünde sendika yetkililerimiz, greve çıkan her işyerinde durumu bütün çıplaklığı ve açıklığı ile üyelerimiz gözleri önüne bir kere daha sererek «grev oylaması» yaptılar.

Şu anda yürüyen grevlerimiz, bu grev oylamasının sonucunu dostta da düşmana da gösterdi.

BÖLÜM: 5

TEMEL İSTEMLERİMİZ, BUNLARIN SAPTANMASINDA DİKKATE ALDIĞIMIZ ÖLÇÜLER, SAVAŞIM HEDEFLERİMİZ

1) PARASAL İSTEMLERİMİZ:

Sermaye sınıfı karşısında, işçi sınıfının ekonomik çıkarlarını savunmak, demokratik kazanımlarını geliştirmek için örgütlenen sendikaların bu işlevleri toplu sözleşmelerde somutlanır.

Sendikaların başta gelen işlevlerinden biri üyelerinin yaşam düzeyini geliştirmektir. Sendikaların, bu işlevini yerine getirebilmesi hiç kuşkusuz, üyelerinin satınalma gücünü (reel ücretlerini) koruyup, geliştirebilmesine bağlıdır.

Kapitalist toplumda böylesine önemli görevi yerine getirebilmek için sendikaların, sınıf çıkarları temelinde örgütlenmiş olmaları ve sınıf sendikacılığı ilkelerine sıkıca bağlı bulunmalarını gerektirir. Bu vazgeçilmez bir koşuldur.

T. Maden-İş Sendikası, bugüne kadar vermiş olduğu mücadelelerle, sınıf sendikacılığının ilkelerine bağlı olduğunu kanıtlamıştır.

Maden-İş'in önündeki mücadele perspektifini çizen ve bu perspektif içinde sendikal politikasını tayin eden de bu ilkeler olmuştur.

Sendikamızın toplu sözleşmelerde izlediği ücret taleplerine ilişkin politikası doğal olarak üyelerinin satınalma gücünü (reel ücretini) koruyup, geliştirmeyi hedef almaktadır. Bu bakımdan, gerçekleştirilmesi öngörülen ücret zammının saptanmasında dikkate alınan faktörler reel ücrete direkt etki edecek faktörler olmaktadır. Mevcut ve beklenen enflasyon oranı nominal ücretin yükselmesiyle birlikte ortaya çıkan vergi oranlarındaki yükselmenin yaratacağı reel gelir kaybı ulusal gelirden beklenen artış düzeyinin incelenmesi vs..

Bu genel faktörlerin incelenmesi yanında, elbette ki etkinlik gösterdiğimiz sektördeki gelişmelerin incelenmesi, toplu sözleşme yapacağımız işyerindeki gelişmelerin (üretimi, sermaye yapısı, kârlılık durumu vs..) de önem taşımaktadır.

Gerek örgütümüzün, gerekse metal sektöründeki işveren sendikası MESS'in yaptığı açıklamalar nedeniyle, 1 Eylül 1979'da başlayan toplu sözleşmelerimiz kamuoyunun ilgisini çekmekte ve gelişmeler merakla izlenmektedir.

Bu nedenle üzerinde sık sık tartışılan ve sermaye çevrelerince spekülasyonu yapılan, Maden-İş Sendikasının parasal konulardaki taleplerinin nasıl ve hangi esaslara göre hazırlandığını sizlere aktarmak istiyoruz.

Bu açıklamalarımız sonucunda, gerek bizim taleplerimizin, gerekse MESS'in karşı tekliflerinin daha gerçekçi bir değerlendirmesini yapma olanağı bulabileceğiniz inancını taşımaktayız.

Satınalma gücümüzün korunup, geliştirilmesini hedef alan parasal konulardaki taleplerimiz, nasıl belirlenmiştir?

İlk aşamada, çalışmalarımıza temel olacak veriler derlenmiştir:

- Sözleşme dönemi gelen işyerlerinin dökümü
- İşyerlerinin, sermaye bileşimi, özsermayesi, kâr, ciro, üretimden satışlar, işçi başına kâr, işçi başına öz sermaye, ciroya göre kârlılık durumu, işçi başına üretim.

Bu verilerden kalkınarak işyerleri, kendi içinde ayrıma tabi tutulmuştur.

- Üyelerimizin mevcut ücret durumu:
Ortalama çıplak ücret, ortalama giydirilmiş ücret, tüm işyerlerindeki işçi sayısına göre ağırlıklı brüt ve net çıplak ücret
- 8 ay süren grevlerimizin sonucunda MESS'le 1978 Şubat'ında bağtlanan sözleşmeden bu yana geçen sürede:
— Fiyat indekslerindeki ve ücretlerindeki nominal gelişmelere göre;
— Üyelerimizin satınalma gücünde (reel ücret) meydana gelen kayıplar
- Reel ücretin korunması için talep edilmesi gereken parasal konuların saptanması.

Toplu sözleşme hazırlıklarımızın başladığı dönemde, sigortalı ücretlerinin, satınalma gücünde meydana gelen değişimleri gözden geçirdik. Aşağıdaki tablodan da izleneceği gibi sigortalı ücretlerinin, satınalma gücü, kesintiler ve fiyat artışlarının etkisi ile son iki yılda büyük kayıplara uğramıştır.

T A B L O I
Sigortalı ücretleri ve satınalma gücü

	Günlük brüt ücret	Kesin- tiler top.	Günlük net ücret	Fiyat ar- tışları	Net Gerçek Ücret
Eylül 1977	146.52	54.60	91.76	100.0	100.0
Eylül 1978	207.93	86.33	121.66	179.3	74.0
Eylül 1979	292.74	132.50	160.23	322.6	54.1

Görüldüğü gibi 1977 ile 1979 arasında sigortalı ücretlerinde %99.8 parasal artış olmasına karşın, kesintiler ve hızlı fiyat artışları nedeniyle reel ücretlerde, başka bir deyimle satınalma gücünde büyük bir düşüş olmuş, gerçek ücretler %100'den %54.1'e gerilemiştir. Ülkemizde son derece hızlı bir yoksullaşma süreci yaşanmaktadır.

En yüksek ortalama ücret düzeyine sahip olan ve gerek yan ödemeleri gerek çıplak ücret zammı bakımından en yüksek taleplerimizin yer aldığı bir işyerini talep düzeyimizi belirlerken yaptığımız hesaplamaya örnek olarak vermek istiyoruz.

Sözleşme döneminin başında (ve şu anda) Arçelik (Gebze) A.Ş.'de üyelerimizin ortalama bür. saat ücreti 46.77 TL. dir.

Geçmiş dönem içinde satın alma gücünün nisbeten iyi olduğu ve fiyat artışlarının bu derece hızlı gelişmediği bir yılın sonunu baz alarak hesaplarımızı buna dayandırmak istedik. Bu yüzden 1976 yılı Aralık ayını baz aldık.

Bu işyerinde ücretlerde meydana gelen satınalma gücü kaybını telafi edecek ücret zammını tesbit ederken temel aldığımız rakamlar aşağıdadır.

T A B L O II
(Arçelik A.Ş.) Çıplak ücrete göre satınalma gücü (reel ücret)

	ortalama br. ücret saat	ortalama brüt aylık ücret	ort. net aylık ücret	net ücret endeksi	İTO geçinme endeksi	(Satın alma gücü net gerçek ücret)
Aralık 76	17.39	4173	2640	100	100	100
Aralık 78	46.77	11225	5942	225.1	251.1	89.6
Ağustos 79	46.77	11225	5942	225.1	388.6	57.9
	90.50	21720	10259	388.6	388.6	100

Tablodan anlaşıldığı gibi, çıplak saat ücretimizin sağladığı satınalma gücü, 1976 yılındaki düzeyine göre Aralık 1978'de %10.04, Ağustos 1979'da ise %42.01 gerilemiştir.

Bu durumda çıplak ücretteki kaybımızı telafi etmek için sağlanması gereken br. ücret zammı;

Aralık 1976 yılı hedeflenirse,

$90.50 - 46.77 = 43.73$ TL/Saat zam talebi

Biraz önce belirtilen hedefe göre biz bu işyerinde önce birinci yıl için 45 TL/saat ücret zammı talep etmeyi kararlaştırdık.

Çıplak ücretle birlikte, ikramiye, izin parası, yakacak parası gibi yan ödemeleri de hesaplarken aşağıdaki tabloyu kullandık.

T A B L O III
(Arçelik A.Ş.) Giydirilmiş ücrete göre satınalma gücü

	giydirilmiş ort. brüt saat	giydirilmiş ort. brüt ayl.	giydirilmiş ort. net ayl.	net aylık gel. indeksi	İTO geçinme indeksi	giyd. ücr. satın alma gücü net gerçek ücret
Aralık 76	23.47	5633	3751	100	100	100
Aralık 78	65.40	15696	9163	244.3	251.1	97.29
Ağust. 79	65.40	15696	9163	244.3	388.6	62.87

Görüldüğü gibi giydirilmiş ücret çıplak ücretteki düşüş düzeyini göstermemekle birlikte, yan ödemelerin olumlu etkisi ile 1976 yılı sonuna göre satınalma gücü Aralık 1978'de %2.71, Ağustos 1979'da %37.03 düşmüştür.

Bu gerçekten kalkarak telafi edici diğer parasal önerilerimizi de, bu işyeri için yılda 7 maaş ikramiye, toplam yılda net 25.000 TL'lik yan ödeme olarak belirledik.

Bu öneriler aynen gerçekleştiği takdirde Arçelik işyerindeki üyelerimiz satınalma gücünü, sözleşme döneminin ilk ayında 1976 sonuna göre %33.34 daha iyi kılacak önerilerdi.

Şüphesiz bu iyileştirme sürekli bir iyileştirme değildi ve yıl içinde doğal olarak ortaya çıkacak fiyat artışları bunu giderek ve yıl sonunda (ikinci yıl zammı başında) durum diye 1976 yılı sonundaki düzeyde olacaktı.

Ara Tekliflerimiz:

Ancak, teklifleri MESS'e verdiğimiz tarihten bu yana fiyatlar süratle yükselmiştir. 1963 yılı 100 esas alınarak hesaplanan İstanbul Ticaret Odası ücretliler geçinme indeksi 1979 Ağustosunda 1636.2 iken, 1980 yılı Ocak ayında

T A B L O IV
ORTALAMA BİR İŞYERİ OLARAK (BASTAŞ A.Ş.)'DE
SATIN ALMA GÜCÜMÜZDEKİ GERİLEME VE MESS - MADEN - İŞ
TEKLİFLERİNE GÖRE DURUM

	Aylık çıplak net ücret	Aylık giydirilmiş net ücret	Aylık çıplak net ücret indeksi	Aylık giydi. net ücret. indeksi	Fiyatlar İTO	Gerçek Ücret Aylık çıplak net	Aylık giydirilmiş net
1978 Şubat	3797	5842	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1979 Ağustos	5028	7623	132.4	130.5	250.3	52.9	52.1
1980 Şubat (Mevcut durum)	5028	7623	132.4	130.5	348,3	38.0	37.5
1980 Şubat (MESS teklifi)	7884	13381	207.6	229.1	348.1	59.6	65.9
1980 Şubat (Maden - İş teklifi)	9493	18840	250.0	322.5	348,3	71.8	92.6

T A B L O IV
ORTALAMA BİR İŞYERİ OLARAK (BASTAŞ A.Ş.)'DE
SATIN ALMA GÜCÜMÜZDEKİ GERİLEME VE MESS - MADEN - İŞ
TEKLİFLERİNE GÖRE DURUM

	Aylık çıplak net ücret	Aylık giydirilmiş net ücret	Aylık çıplak net ücret indeksi	Aylık giydi. net ücret. indeksi	Fiyatlar İTO	Gerçek Ücret Aylık çıplak net	Aylık giydirilmiş net
1978 Şubat	3797	5842	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0
1979 Ağustos	5028	7623	132.4	130.5	250.3	52.9	52.1
1980 Şubat (Mevcut durum)	5028	7623	132.4	130.5	348,3	38.0	37.5
1980 Şubat (MESS teklifi)	7884	13381	207.6	229.1	348.1	59.6	65.9
1980 Şubat (Maden - İş teklifi)	9493	18840	250.0	322.5	348,3	71.8	92.6

Bu işyerini örnek alalım. ortalama bir işyeri karakterini taşıdığı içindir. Bastas, uyumsuzlukta olan işyerlerine göre;

— **Mevcut ortalama ücret bakımından (ücret ortalaması Bastas'ta 38.33 TL/saat, genelde 37.73 TL/saattir.)**

— **Sendika teklifleri bakımından,**

— **MESS teklifleri bakımından**

ortalamaı temsil etmektedir.

Bu işyerinde, son bir yılda artan fiyatlar karşısında, sendika teklifi iki yıl önceki düzeyimizi %7.4'lük bir kayıpla koruyabilmekte, MESS teklifleri ise ancak yarısını sağlayabilmektedir.

Tablodan da izleneceği gibi, MESS'in teklifleri bizim Şubat 78 satınalma gücümüzü %35 geriye götürmektedir.

Bu konuda bir örnek daha vererek, MESS yöneticilerinin kamuoyunu metal işçilerinin aleyhinde oluşturma çabalarını ve bu yöndeki propagandalarını açığa çıkarmak istiyoruz.

MESS yöneticileri basına yaptıkları açıklamalarda örnek olarak Arçelik A.Ş. işyerini vermektedirler.

MESS Yönetim Kurulu üyesi Erdoğan KARAKOYUNLU'nun «ayda 18.850 TL. maaş vermeyi teklif ediyoruz, kabul etmiyorlar» dediği işyeri de Arçelik A.Ş.'dir. Teklif edilen bu ücretin gerçekte ne anlama geldiğini ve bu teklifin Arçelik işçisinin iki yıl önceki gerçek ücretini ne kadar geriletmiş olduğunu birlikte görelim.

8.5 ay süren grevlerimizden sonra Şubat 1978'de Arçelik A.Ş.'de sözleşme bağladığımızda bu işyerinde üyelerimizin ortalama brüt çıplak aylık ücreti 9080.— TL idi. Üyelerimizin eline geçen ortalama net çıplak ücret ise 4929.— TL/ Ay idi.

— **Şubat 1980'de ise bu işyerinde ortalama brüt çıplak ücret 11170.— TL/ aydır. Bu ücretten üyelerimizin eline geçen net çıplak ücret ise 5846.— TL/aydır.**

— **Şimdi, bir de Şubat 1978'den Şubat 1980'e fiyatlardaki artışları dikkate alarak iki yıl zarfında bu işyerinde üyelerimizin satınalma gücünün (gerçek ücretlerinin) ne düzeye geldiğine bakalım:**

İndekslerle ifade edersek net çıplak ücretimiz 1978 Şubatında 100 iken 1980 Şubatında 118'e yükselmiş. Aynı dönemde fiyatlar 100'den 348'e çıkmıştır. Bu durumda çıplak ücretimizin satın alma gücü (çıplak net gerçek ücretimiz) 100'den 34'e gerilemiştir. Yani %66 oranında azalmıştır.

Aynı işyerinde çıplak ücretimizin yanında, diğer yan gelirlerimizi de dikkate alarak bir hesap yaparsak, satınalma gücümüzdeki (gerçek ücretimizde) gelişmeyi daha sağlıklı bir biçimde izleyebiliriz.

Buna göre; çıplak ücretimize sözleşmeyle sağladığımız «ikramiye, yakacak ödeneği, izin ödeneği, bayram ödeneği ve üretim primini» de koyarak giydirilmiş ücretimizi bulalım.

1978 Şubat ayında giydirilmiş brüt aylık gelirimiz 12982.— TL'dir. Bu paradan üyelerimizin eline net 7717.— TL. geçmekteydi. 1980 Şubatında ise giydirilmiş brüt aylık gelirimiz 15768.— TL. yükselmiş, bunun neti ise 9026.— TL'dir.

İndeksle ifade edersek: Giydirilmiş net aylık gelirimiz Şubat 1978'de 100 iken Şubat 1980'de 117'ye yükselmiştir. Oysaki fiyatlardaki artış Şubat 1978'den Şubat 1980'e %248.3'dür.

Buna göre giydirilmiş ücretlerimizin satınalma gücü yani net reel ücretimiz 100'den 33.6'ya gerilemiş, yani %66 oranında azalmıştır.

Gerçekler böyleyken MESS'in «18850.— TL. aylık teklif ediyoruz, kabul etmiyorlar» demesi ne anlama geliyor?

Bunu tablo V'de bütün açıklığıyla görebiliriz.

T A B L O V
ARÇELİK'TE ORTALAMA ÜCRET

	AYLIK ÜCRET		Net Giydiril- miş	ÜCRET İNDEKS		Fiyat- lar İTO	GERÇEK ÜCRET	
	Çıplak Brüt ücret	Net çıplak		Net Çıp- lak	Net Giydi- rilmis		Net	Net
1978 Şubat	9080.70	4929.00	7717.31	100.0	100.0	100.0	Çıplak	Giydirilmiş
1980 Şubat (Şimdiki durum zam öncesi)	11170.00	5846.00	9026.34	118.6	117.0	348,3	100.0 34.0	100.0 33.6
1980 Şubat (MESS Teklifine göre zam sonrası)	18850.00	8994.00	15.253.00	182.5	197.7	348.3	52.4 63.11	56.76 80.22
1980 Şubat (Maden-İş teklifine göre zam sonrası)	23170.00	10784.00	21559.00	219.8	279.4	348.3		

Tablodan da izlenebileceği gibi, MESS'in gerek çıplak aylık ücretteki zam teklifi ve gerekse yan ödemeler teklifinin (yani giydirilmiş ücret teklifinin) kabul edilmesi demek üyelerimizin 1978 yılında 100 olan satın alma gücünün ve ya net reel gelirinin bugün 56'ya inmesini kabul etmek demektir.

Başka bir deyimle iki yıl önceki net reel gelirini, alım gücünü bugün %44 azaltmak demektir. En yüksek ortalama ücretli işyerindeki üyelerimizin %44 yoksullaşmalarını kabul etmek demektir.

II) ÇALIŞMA SÜRELERİ VE YILLIK ÜCRETLİ İZİNLER

Çalışma süresinin kısaltılması mücadelesinin iki önemli ürünü vardır. Bir yönü ile sömürü doğrudan azaltılırken, diğer yönü ile işçilere daha insanca yaşama ve daha etkin bir mücadele sürdürmenin olanakları yaratılır.

Bu konuda işçi sınıfı, salt maddi koşulların iyileştirilmesi için değil, insan olarak varlığı için de savaştığıdır. İş süresinin kısaltılması ile kazanılan zaman, işçi sınıfına dinlenme, gücünü yenileme* fırsatını verirken, aynı anda eğitim, öğrenim, örgütlenme, sendikal ve siyasal çalışma olanakları da getirir.

1 Mayıs İşçi Bayramını en kitlesel şekli ile kutlayacak güce erişen işçi sınıfı, bu bayramın bir simgesi olan çalışma sürelerini kısaltmak iradesini de toplu sözleşme savaşımında ortaya koymaktadır.

Sendikamız Genel Kurulu haftada iki gün tatil yapılması ve 40 saatlik iş haftasını amaçlayan hedef kararı almıştır.

Savaşımımız bu hedef doğrultusunda sürdürülürken, bir yandan da çalışma temposunun artırılması, fazla mesailerin artırılması, ara dinlenmelerinin kaldırılması gibi yollarla kazanımlarımızın «sıfırlanmasına» karşı uyanık bulunmak görevimizdir.

Dünyanın diğer ülkelerinde genel olarak 40 saatin altında çalışma süreleri fiilen gerçekleşmişken, ülkemizde hâlâ yasa hükmü işçiler için haftada 48 saatlik çalışma süresidir.

1935 yılında çıkarılan Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 47 sayılı «Kırk Saatlik Hafta Sözleşmesi» Türkiye'de hayata geçirilmelidir.

Yine aynı şekilde 1970 yılında Uluslararası Çalışma Örgütü tarafından çıkarılan 132 sayılı (Gözden Geçirilmiş) Yıllık Ücretli İzinler Sözleşmesi ile «izin süreleri asgari üç haftadan başlamalıdır» yollu kararı ülkemizde hayata geçirilmelidir.

DÜNYADA HAFTALIK ÇALIŞMA SÜRESİ
(İmalât Sanayi Ortalaması 1976)

Afrika			
Cezayir (1)	40.8	Mali (2)	44.6
Güney Afrika Cumhuriyeti	46.1	Sierra Leone	41.5
Mısır (1)	57.0		
Amerika			
ABD	40.0	Kanada	38.7
Barbados (1)	36.0	Meksika	45.6
El Salvador (4)	43.9 — 44.1	Porto Riko	37.5
Venezuela	43.6	Virjin Adaları	37.4
Asya			
Burma	7.7 (a)	Güney Kore	52.5
Filipinler (3)	44.9	Singapur	52.5
İsrail	40.3	ŞSCB	40.6
Japonya	40.2	Suriye (3)	43.2
Kıbrıs	45.0		
Avrupa			
Avusturya	4.4	İsveç (3)	136.0 (b)
Belçika	35.8	İsviçre	43.5
Çekoslovakya	43.6	Lüksemburg	39.5
Danimarka	33.6	Macaristan	164.6 (b)
Federal Alman Cum.	41.4	Norveç (4)	27.8 — 32.6
Finlandiya	38.2	Hollanda	43.0
Fransa	41.6	Polonya	166.0 (b)
Fransa	41.6	Yugoslavya	182.0
İngiltere (4)	37.2 — 43.5	Yunanistan	41.9
İrlanda	42.1	Portekiz (3)	41.2
İspanya	41.6		
Okyanusya			
Avustralya (4)	38.8 — 41.4	Yeni Zelanda	39.0

a Günlük

b Aylık

1 1973 yılı rakamları

2 1974 » »

3 1975 » »

4 Birinci rakam kadınların, ikinci rakam erkeklerin ortalamasıdır.

Kaynak: ILO, **Year Book of Labor Statistics 1977**, s: 519-521

Talebimiz

Geçen sözleşme döneminde MESS ile bağıtladığımız haftada 46,5 saat çalışma ve 48 saat üzerinden ödeme yapılması esasına dayanan mevcut durumu, bu dönem, genel hedeflerimize uygun olarak aşağıdaki şekle getirmek istiyoruz:

- I — İşyerlerinde haftalık çalışma süresi normal olarak 42 saat olmalı, ücret ödemeleri 48 saat üzerinden yapılmalıdır. (Bu sürenin altında fiili çalışma süresi olan yerler korunmalıdır.)

II — Tüm işyerlerinde haftada 2 gün tatil esası getirilmeli, vardiyalar bu esasa uygun olarak düzenlenmelidir.

III — Günde iki kere 15'er dakikalık dinlenme molaları verilmelidir.

IV — Çalışma saatlerinin tesbiti ve değişimi, çalışanların da onayı alınarak yapılmalıdır.

V — Yasal yıllık ücretli izin sürelerine 8'er gün ilave edilmelidir.

MESS'in karşı önerisi

Buna karşılık MESS, çalışma sürelerinin kısaltılması bir yana, şu anda haftada 41,5 ile 45 saat arasında çalışma süresi düzenlenmiş olan ve bu kazanımın yine MESS ile yapılan toplu sözleşmelerde garanti altına alındığı uyuşmazlık kapsamı içindeki 13 işyerinde çalışma sürelerinin diğerleri gibi haftada 46,5 saate çıkarılmasını önermektedir.

Bununla da kalmayan MESS, tüm işyerlerinde şu anda uygulanan haftada 48 saatlik ücret ödemelerini, her hafta 1,5 saatlik ücret kesimi yaparak 46,5 saat üzerinden ödemeyi istemektedir.

Haftada 2 gün tatil konusuna, çalışma saatlerinin taraflarca birlikte tesbit edilmesine işverenin sevk ve idare hakkını ilgilendirdiği gerekçesi ile kesinlikle red cevabı vermektedir.

Dinlenme molaları teklifine de red cevabı veren ve bu alandaki kazanımlarımızı da geri almak isteyen MESS, aynı tutumu yıllık ücretli izin sürelerindeki talebimize karşı da göstermekte ve bu konudaki kazanılmış haklarımıza da «bu hakların geri alınması amacıyla değil, ama işkolunda tekdüzeliği sağlamak bakımından bütün işyerleri aynı düzeye getirilmelidir» kılıfıyla karşı çıkmaktadır.

Ve MESS yukardaki karşı önerilerini kabul ettiğimiz takdirde, yani kazanılmış haklarımızı da geri vererek hiçbir ilerleme yapmadan bu sözleşmeyi bağıtladığımız takdirde verdiği parasal önerilerin geçerli olabileceğini tehditkâr bir üslupla ifade etmektedir.

III) İŞÇİ SAĞLIĞI İŞ GÜVENLİĞİ

Günümüzde işçi sağlığı ve iş güvenliği konusu, sınıf sendikalarının en temel sorunlarından biri durumuna gelmiştir.

Sorunun önemi giderek daha artan bir oranda kavranmakta, dahası yaşanmaktadır.

Dışa bağımlı çarpık sanayileşmenin işçi sınıfına ve tüm çalışanlara getirdiği sakat kalmak, elden ayaktan olmak ya da iş kazası sonucu ölmektir.

Ülkemiz, iş kazaları ve meslek hastalıklarının en yoğun olduğu ülkelerden biridir. İLO istatistikleri sorunu bütün çıplaklığı ile gözler önüne sermektedir.

SSK'nın gerçeklerden çok uzak değerleri içerdiğini bildiğimiz ve SSK dışında işçileri kapsamayan istatistikleri bile bu durumu net olarak sergilemektedir. 1978 SSK İstatistik Yılığında göre, iş kazalarının iş saatlerine göre dağılımı şu şekildedir:

İş saati	1976	1977	1978
1. iş saati	41.619	41.510	35.571
2. » »	32.452	35.200	33.480
3. » »	28.733	29.766	27.869
4. » »	17.410	21.707	20.781
5. » »	12.941	13.453	15.420
6. » »	12.507	11.204	11.026
7. » »	16.994	16.659	16.622
8. » »	19.647	20.303	22.884

Görüldüğü gibi ülkemizde iş kazaları, en fazla 1. iş saatinde meydana gelmektedir. Yani işçi, işyerine iş gücünü satmaya tam olarak hazır durumda gelememektedir.

Alabildiğine yoğun sömürü altında, kendisinin ve ailesinin insanca bir yaşam sürdürememesinin fiziksel ve psikolojik baskısı altındaki işçi, işe uyum sağlayamamakta, güvenlik ve sağlık önlemlerinin alınmamış olduğu çalışma koşullarında işkâzasına uğramakta, sakat kalmakta, ölmektedir.

Sosyal Sigortalar Kurumu 1978 yılı faaliyet raporuna göre, «Kuruma intikal eden vak'alar» aşağıdaki şekildedir:

	1977	1978
İşkazaları	201.868	195.665
Meslek hastalıkları	392	652
Daimi işgöremezlik	3.384	3.250
Ölüm	1.400	1.223
Toplam	207.044	200.790

Hemen belirtmek gerekir ki, SSK kayıtlarındaki bu durum, SSK dışı işyerlerini kapsamamakta, meslek hastalıklarını geniş ölçüde tanım dışı bırakmakta ve buna rağmen 1978 yılındaki 1293 işkâzası, 22 meslek hastalığı, 132 daimi işgöremezlik ve 113 ölüm vak'asının «sigorta vak'ası olmadığı anlaşılmış olduğundan» bu kayıtların dışında bırakılmaktadır.

Gerçekleri yansıtmayan bu kayıtlara göre bile, ülkemizde her 40 saniyede bir işkâzası, her 36 dakikada bir sakatlık ve her 100 iş dakikasında bir işkâzası sonucu ölüm olayı meydana gelmektedir. Yani, yıllardır süren kâr anarşisi içinde işlenen iş cinayetleri, her işgününde 5 işçinin canına kıymaktadır.

Anayasamızın 42. maddesi «Devlet, çalışanların insanca yaşaması ve çalışma hayatının kararlılık içinde gelişmesi için, sosyal, iktisadi ve mali tedbirlerle çalışanları korur ve çalışmayı destekler..» 49. maddesi ise «Devlet, herkesin beden ve ruh sağlığı içinde yaşayabilmesini ve tıbbi bakım görmesini sağlamakla yükümlüdür» demektedir.

Çalışma yaşamını düzenleyen 1475 sayılı İş Yasasının 73. maddesinde «Her işveren, işyerinde işçilerin sağlığını ve işgüvenliğini sağlamak için gerekli olanı yapmak ve bu husustaki şartları, araçları noksansız bulundurmakla yükümlüdür.» denilmektedir. Buna karşılık bu yükümlülüklerini yerine getirmeyen işverenlere, yine aynı yasanın 101-104. maddelerinde «BÜYÜK» para cezaları verilmektedir: 500 ilâ 1.500.— TL. sı ağır para cezası...

Yine yasanın 75. maddesi gereği işçiler için yaşamsal tehlikeler içeren bir işyeri kapatılabilmekte ancak, işveren kapatılan işyerindeki eksiklikleri gidermeden işyerini açarsa, yasanın 102. maddesine göre 1.000.— TL. sı ağır para cezası ödemektedir.

İşverenlerin uyması gereken kuralları düzenlemek bakımından bu yasa hükümlerinin dışında bazı tüzükler çıkarılmış ve denetim organları oluşturulmuştur. Ne var ki; incelendiğinde hemen görüleceği gibi, birçok ileri düzeyde maddeleri de içermesine karşılık, bu yasa ve tüzükler ile denetim organları göstermelik olmaktan öteye gidememiş, birçok nokta açıklığa kavuşturulmamıştır. Örneğin: İşyeri hekimliği, genel sağlık muayenesinin nasıl yapılacağı, işçi sağlığı dispanserleri ve benzeri hususlar hem tanımlanmamış, hem de gerçekleştirilmemiştir.

Denetim organları bağımsız çalışmamaktadır. Araç, gereç ve kadro bakımından büyük eksiklikleri vardır ve göstermelik durumdadır. Örneğin: Ülke-

mizde 230.000'i aşkın işyerini denetlemek amacıyla istihdam edilen ancak 200 kadar İş Güvenliği Müfettişi bulunmaktadır.

Bu arada bazı demokratik kuruluşlarının ve meslek odalarının konuya olumlu yaklaşımlarını şükranla belirtmek isteriz. Örneğin: Türk Tabipler Birliği'nin bu konudaki diğer etkinliklerinin yanında, düzenlediği 1. Ulusal İşçi Sağlığı Kongresi, İzmir Tabip Odası'nın bazı araştırmaları, bazı mühendis odalarının düzenlediği seminer ve panelleri içtenlikle destekliyoruz.

Talebimiz

Üyelerimizin çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesi yolunda gücü oranında ardıcıl savaşım vermekte olan sendikamız, işçi sağlığı - iş güvenliği alanında yasa ve tüzüklerdeki yaptırım maddelerinin gülünç düzeyde olmasını da gözönüne alarak, Toplusözleşme Komitelerinin eleştiri ve önerileri ile geliştirilen aşağıdaki istemlerde bulunmuştur.

- I — Her işyerinde işçi sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili çalışmalarda bulunmak üzere 3 işveren ve 3 sendika temsilcisinden oluşan 6 kişilik İşçi Sağlığı ve İş Güvenliği Kurulu oluşturulmasını, Kurulca karar altına alınan konuların hangi şekil ve şartlarla gerçekleştirileceğinin taraflarca tesbit edilmesini,
- II — Kurulun karar altına aldığı fakat işveren tarafından kurulca tesbit edilen süre içinde gerçekleştirilmeyen kararların Uyuşmazlıkları Çözüm Prosedürüne göre çözümlenmesini,
- III — İşyerlerinde sağlık odalarının, sağlık personelinin, araç ve gerecin yasa ve tüzük hükümlerine uygun hale getirilmesini,
- IV — Genel sağlık muayenesinin hangi muayeneleri içerdiği ve hangi sürelerde tekrarlanacağına belirlenmesini,
- V — Havalandırma, ısıtma, makina ve tezgahlarda iş güvenliği, soyunma yerleri, duşlar ve benzeri sağlık ve güvenlik koşullarının çağdaş düzeye ulaştırılmasını,

talep etmektedir.

MESS'in karşı önerisi

MESS, diğer konularda olduğu gibi bu konuda da işverenin sevk ve idare hakkına müdahale olarak yorumladığı taleplerimizi reddetmekte ve muğlak «yasa ve tüzük hükümleri uygulanır» yollu bir ifadeyi kabul edebileceğini belirtmektedir.

MESS, işkazası ve meslek hastalıklarını «çalışma hayatının tabii icabı» saymakta ve sorumluluğu işçilere yüklenmektedir. MESS'in düzenlediği ve işyerlerine dağıttığı işkazası afişleri «aptal, akli havada ve ahmak işçilerin» hatası sonucu işkazalarının meydana geldiği imajını işlemektedir.

MESS iş güvenliği uzmanı adına yayınlanan bir ders notunda, işkazalarının temel nedenleri şöyle sıralanmıştır:

«Bir kaza 5 adet temel faktörün arka arkaya dizilmesi sonucu meydana gelir. Bunlardan biri olmadıkça bir sonraki meydana gelmez, bir zarar hasil olmaz. Bu 5 faktöre «kaza zinciri» denir:

1. İnsanın doğa ya da evrim karşısındaki zayıflığı,
2. Kişisel özürler,
3. Güvensiz hareket ve şartlar,
4. Kaza olayı,
5. Yaralanma (zarar ve hasar).»

Bu afişlerin mantığı ve nereden kaynaklandığı bu ifadelerden belli olmaktadır.

Ancak biz, işyerlerinde alınması gerekli sağlık önlemlerinin reddinin arkasında yatan gerçeğin sadece bu mantık olmadığı kanaatini taşıyoruz.

Sorun, özü ile insanca yaşamak ve sınırsız kâr etmek arasındaki çelişkidir. Ve bu net bir şekilde MESS Genel Başkanının satırlarında dile gelmektedir.

MESS Genel Başkanı Sükrü Er, İş Güvenliği adlı kitabın önsözünde aynen şöyle demektedir:

«... Her güvenlik tedbirinin bir maliyeti vardır ve sonunda bu tüketiciye intikal eder. Gelişmekte olan endüstriler için aşırı ve gereksiz güvenlik istekleri, üretimi durduracak kadar yıkıcı olabilir. Güvenlik tedbirleri maliyeti yükseleli tüketimin alın imkânını düşürmemeli, mallarımızın dış piyasada rekabetine engel olmamalıdır.»

Mantık budur.

Bu mantığın ne derece tutarlı olduğunu da tartışmak istemiyoruz. Ancak, bu konudaki örneklerimizi sonuçlandırırken sağlık sebepleri ile kaybolan işgünü ile grevde geçen işgünü sayılarının yıllara göre karşılaştırılmasını yapmak istiyoruz.

YILLAR	Sağlık sebepleri ile kaybolan işgünü sayısı	Grevde geçen işgünü sayısı
1970	2.068.150	220.189
1971	2.225.823	476.116
1972	2.269.400	147.585
1973	2.504.289	479.857
1974	2.620.139	470.088
1975	5.098.048	1.102.682
1976	2.787.229	325.830
1977	3.204.068	1.397.124

SSK istatistikleri ve Çalışma Bakanlığı kayıtlarından derlenen bu rakamlar, sağlık koşullarının iyileştirilmesinin ülke ekonomisine getireceği büyük yararı da ortaya koymaktadır.

Ülkemizde işkazası ve meslek hastalığı nedeniyle bir yılda kaybolan işgünü sayısının örneğin MAN Otomotiv Fabrikasının 15 yıl çalışmamasına eşdeğer olması, konunun ulusal ekonomi yönünden önemini göstermektedir.

IV) İŞ GÜVENCESİ

Yasa İş Güvencesi Sağlamıyor

Türkiye'de iş güvencesi ile ilgili mevcut yasa maddeleri 3008 sayılı ve 1936'da çıkarılmış İş Yasası'ndan kaynaklanmaktadır. Bu yasa maddelerinde 44 yıldan bu yana köklü bir değişiklik yapılmamıştır. Bazı konularda kısmi ve yetersiz iyileştirmeler getirilirken, yasa değişiklikleri ile kazanılmış haklar da gaspedilmiştir.

Bugün yasalardaki mevcut iş güvencesi sistemi ve yaygın bir işsizliğin varlığı, Türkiye'yi iş güvencesi yönünden dünyanın en geri ülkelerinden biri yapmıştır.

İş Yasası'nın 13. maddesi ile tazminatlı fakat gerekçesiz fesih hakkının işverene verilmiş olması olağanüstü adaletsiz ve çağdışı bir nitelik göstermek-

tedir. Yasal, sendikal ve demokratik haklarını kullanmak isteyen ve kullanan işçileri işveren «fişlemekte» ve 13. maddeyle istediği an işsizlik ve açlıkla cezalandırabilmektedir. Bu 13. maddenin bugünkü şekli demokratik sendikal ve akdi hakların kullanımını yok eden ve iş ilişkileri sisteminde işçi lehine her hakkı erozyona uğratan kanayan ve açık bir yara niteliğindedir.

— İş Yasası'nın 17. maddesinde ise işverenlere verilen fesih hakkı gerekçeli, ancak tazminatsızdır.

İşveren, gösterdiği gerekçeyi kanıtlamak zorunda değildir. İspat külfeti, suçlamayı yapana değil, geçerli hukuk kurallarının aksine, suçlanana yüklenmektedir.

— İşverenlerin işyerlerini kapatmaları konusunda yasalarda hiç bir denetleyici hüküm bulunmamaktadır.

— İşyerlerinin iflâsı durumunda işçilerin tazminat güvencesi yoktur.

— Geçici işçi, mevsimlik işçi ve müteahhit veya taşaron işçiliği yöntemleri işçilerin iş güvencelerini ve tazminat haklarını yok etmekte, işverenlere bu konuda sonsuz olanaklar sağlamaktadır.

İş Güvencesi Politikamız

a) Bunalım dönemlerinde iş güvencesine yönelen tehditler en üst düzeye ulaşmaktadır.

1978 yılında 584 işyerinden 37.405 işçi çıkarılmıştır. Tensikat yapılan işyerlerinin %48'i metal işkolundadır. Bu işyerlerinin %11'i deri, %9'u petrol - kimya - ilaç, %7'si tekstil, %6'sı lastik - plastik, %3'ü gıda işkollarındadır.

Tensikata uğrayan 37.405 işçinin 15.538'i yani %42'si metal işkolundadır. Tensikata uğrayan işçilerin %14'ü petrol - kimya - ilaç, %9'u tekstil, %6'sı çimento - toprak, %5'i yol yapımı, %4'ü lastik - plastik, bir diğer %4'ü deri, bir başka %4'ü gıda, %4'ü ise inşaat işkollarında çalışmaktadır.

Tensikatların işkollarına dağılımında gerek işçi gerekse işyeri sayısı bakımından en yoğun olan metal işkoludur. Bu işkolundaki sayının yüksekliğinin önemli nedeni metal işkolunun bazı alt dallarının ithal malı girdilerle çalışan, dolayısıyla döviz darlığından etkilenen işyerleri olmasındandır.

Tensikata uğrayan işçi sayısının yüksekliği açısından ikinci sırada petrol - kimya - ilaç işkolu yer almaktadır. Bu işkolu kullandığı girdiler bakımından dışarıya çok bağımlı, bu yüzden döviz darboğazından etkilenen bir işkoludur.

Tensikatların yoğun olduğu üçüncü işkolu 3331 işçiyle tekstildir. Bu işkolu Türkiye'nin Avrupa Ekonomik Topluluğu ile ilişkilerinden en çok etkilenen işkoludur. Bilindiği gibi, son yıllar Türkiye'nin AET ile olan ilişkilerinin önceden tahmin edildiği kadar olumlu gelişmediği yıllardır. Özellikle tekstil ürünleri konusunda, Türkiye'nin AET ülkelerine yapmayı planladığı ihracat hayli aksamıştır. Tekstil işkolundaki tensikatların bir sebebi bu nedenle yapılan iş hacmi daraltmaları olabilir. İkinci olarak da bu işkolu ile ilgili teknolojik gelişmenin Türkiye'deki küçük ve orta işletmelerce de uygulanarak, işyerlerinin daha sermaye yoğun teknikleri uygulamaları olabilir. Tekstil genel olarak kapasitenin oldukça yüksek olduğu bir işkoludur. Bunalım dönemlerinde talep yetersizliğinden etkilenmeye daha çok açıktır. Bu durum işkolundaki mamullerin günlük tüketim mali olmayışıyla daha da önemli olmaktadır. Ayrıca, tekstil işkolunda kullanılan yardımcı girdilerin bir kısmı ülke dışından sağlanan mallardır. Bu yüzden, tekstil işkolundaki üretim azalmasının bir diğer nedeni de döviz darboğazıdır.

**1978 YILINDAKİ TENSİKATLARIN
İŞKOLLARINA DAĞILIMI**

İş kolu	İşyeri Sayısı	İşçi Sayısı
Metal	281	15.538
Petrol - Kimya - İlaç	53	5.055
Tekstil	40	3.331
Çimento - Toprak	11	2.281
Yol Yapımı	8	1.953
Lastik - Plastik	35	1.649
Deri	66	1.502
Gıda	20	1.395
İnşaat	12	1.325
Genel İşler	12	837
Basın	4	373
Büro - Banka	12	332
Gemi Yapımı	8	234
Yeraltı Madencilik	4	214
Diğer (7 işkolu)	16	1.236
İşkolu Belli Olmayan	2	150
T O P L A M	584	37.405

**KAZANILMIŞ HAKLARI GERİ
ALMA GİRİŞİMLERİ**

Bugün tamamen çağdışı ve anti-demokratik hale gelen mevcut iş güvencesi sistemi, Yargıtay 9. Hukuk Dairesinin, mevcut kazanımları yok edici nitelikteki hukuk dışı kararları ile tam bir çarpıklığa itilmiştir. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, yasanın gerekçesinde ve maddelerinde açıkça belirtilen konularda bile işçiler aleyhine «gerekçesiz» kararlar vermekte mevcut sözleşme maddelerini bile «kamu düzenine aykırı» nitelikte bularak iptal edebilmektedir. İş güvencesi konusunda işverenlerin ve ilgili hukuk kurumlarının «gerekçesiz» kararlarına karşı sendikalar, bilimsel doğruları üyelerinin yakıcı özlem ve taleplerini gerekçe göstererek savaşım vermek durumundadırlar. Çünkü:

1 — Konu ile ilgili yasa maddeleri 44 yıldır değiştirilmemiştir. (Son 30 yıl içinde Federal Alman Cumhuriyeti'nde bu konuda 3 yasa çıkarılmıştır.)

2 — Yargıtay 9. Hukuk Dairesi işçilerin iş güvencesini değil, işverenlerin «iş güvencelerini», «teşebbüs özgürlüklerini» korumaya öncelik vermektedirler.

3 — Sendikaların iş güvencesi konusunda geliştirdikleri maddeler iptal edilmektedir.

4 — Yeni yasa tasarıları ile kazanılmış haklara saldırılmaktadır.

İŞ GÜVENCESİ TALEBİMİZ

Bu durumda sendikamız Eylül 1979'da başlayan toplu sözleşme döneminde iş güvencesi konusunda gerçekçi ve bilimsel öneriler getirmiştir. Aynı nitelikteki öneriler işkolumuzda veya DİSK'teki diğer sendikalar tarafından da toplu sözleşmelerin gündemine getirilmektedir.

Bu talepler Uluslararası Çalışma Örgütü'nün temel yasasının 91. maddesi gereğince çıkarılmış 122 sayılı genel «Tavsiye Kararında» belirtilen ilkeler doğrultusunda düzenlenmiştir. Bu tavsiye, Uluslararası Çalışma Örgütü'ne üye

143 ülke tarafından büyük ölçüde uygulanmaktadır. Türkiye, Şili ve Bolivya gibi birkaç ülke dışında dünyanın hiç bir ülkesinde artık işverenlere «gereksiz fesih» konusunda sınırsız hak tanıyan bir yasa kalmamıştır.

Bu gerçekleri gözönüne alan sendikamız,

— Bireysel işten çıkarma, tensikat ve kapanma konularının, sendika temsilcileri ile işveren temsilcilerinin eşit sayıda katılacağı bir «İş Güvencesi Kurulunda» tartışılmasını ve oy çokluğu ile karar alınmasını,

— İş Yasası'nın 17. maddesine giren fesihlerde konunun, yine İş Güvencesi Kurulunda kanıtları ve tanıkları ile tartışılmasını ve karara bağlanmasını,

— Kapanma durumunda ekonomik gerekçelerin varlığının işverence kanıtlanmasını,

— SSK'dan istirahat alanların ve hamile kadınların, hizmet akdinin feshi konusunda kesin iş güvencesine kavuşturulmasını,

— Muvazzaf ve ihtiyat askerlik, 9 aya kadar tutukluluk durumlarında iş güvencesinin sağlanmasını,

öngören maddeleri toplu sözleşme önerisinde düzenlemiştir.

İşsizlik tazminatı konusundaki sendikamızın önerisi ise işten çıkarılan işçiye 6 ay süre ile ücretinin %75'i tutarında işsizlik tazminatı ödenmesi doğrultusundadır.

Kıdem tazminatının ise 45 güne çıkarılmasını, tazminatların zamanında ve kazanılmış haklar ilkesine uygun bir şekilde ödenmesini öneriyoruz.

MESS'İN KARŞI ÖNERİSİ

İşçilerin geçimlerini ve yaşamlarını özellikle içinde bulunduğumuz bu bunalım dönemlerinde çok yakından ilgilendiren bu konularda MESS'in yanıtı «bu istemlerin işverenlerin sevk ve idare haklarına tecavüz niteliğinde olduğu» şeklindedir.

BÖLÜM: 6

MESS'İN CİDDİ (!) İDDİALARI YA DA BİLİMSELLİĞİ (!)

MESS, ekonomik ve sosyal konularda üye işverenlerine yardımcı olmak yerine, tekelci sermayenin genel siyasal ve ideolojik amaçlarına hizmet eden, bu amaçla kamuoyunu etkilemek üzere sürekli kampanyalar açan bir kuruluş haline gelmiş bulunmaktadır.

11 Mart 1980 tarihli ve 507 sayılı «MESS Gazetesi», MESS'in genel olarak ekonomik yaşama, T. Maden-İş Sendikası'na, işçi sınıfına, karşılıklı taleplere, grevlerimize ilişkin görüşlerini tüm açıklığıyla sergilemektedir.

Üyelerimize parasız olarak dağıtılan bu gazetenin amacı:

a) Üyelerimiz ve Sendikamızın yönetimi arasındaki birliği parçalayarak grevlerimizi, hak savaşımızı kırmak,

b) Kamuoyunu sendikamıza karşı etkilemektir.

Bu gazetede yer alan MESS görüşleri ve iddialarının ciddiliğini (!) birer birer sergilemenin, MESS Gazetesini elde edemeyenlerin bilgilenmesi açısından yararlı olacağı kanısındayız.

1 — MESS «Türkiye'de İşçi Ücretleri

Diğer Ülkelere Göre Yüksek» diyor

Oysa Türkiye'de İşçi Ücretleri Düşüktür.

Uluslararası planda ücret karşılaştırmaları, belirli özelliklerin gözönüne alınmasını gerektiren bir uzmanlık konusudur. MESS bu konuyu derinliğine incelemeden Türkiye'de işçi ücretlerinin yüksek olduğunu iddia etmektedir.

İşkolumuzdan bir örnek alırsak, Avrupa Dökümcüler Birliği Komitesi'nin (CAEF) verdiği rakamlarda Türkiye'de işçi ücretleri diğer Avrupa ülkelerine göre olağanüstü düşüktür.

1974 yılında yapılan bu araştırmaya göre «Çalışılan her bir iş saati için ödenen direkt ve endirekt brüt ücretler toplamının mukayeseli tablosunda»-1974 yılında B. Almanya'da ortalama saat ücreti 19.06 DM. Türkiye'de ise 890 kuruştur. Federal Almanya'daki miktarı endeks olarak (100) kabul edersek İtalya 61.8, İspanya 42.5, Türkiye'de ise 9.5 puan tutmaktadır. (Türkiye Sınai Kalkınma Bankası Döküm Sanayii Araştırması - Nisan 1976) Aynı hesapları 1980 yılı için yaptığımızda Almanya'da saat ücretinin 25 markın üzerine çıktığını, Türkiye'de ise bir döküm fabrikasını ele aldığımızda her yan ödemeleri de eklersek saat ücretinin 65 TL. sınırı aşmadığını görürüz. Federal Almanya'ya göre ücret düşüklüğünün oranı %9.5'dan %6.5 düşmüş bulunmaktadır.

Her toplu sözleşme döneminde işveren sendikaları kamuoyunu etkilemek ve işçiler ile geniş halk yığınları arasında çelişkiler yaratmak için bu propagandif görüşleri ileri sürerler. Bu görüşlerin yanlışlığı şurada:

1 — Türkiye'de Devlet Planlama Teşkilatı'nın işverenlerden derlediği istatistiklere göre düzenlediği bir raporda;

İşgücü maliyetinin toplam maliyete oranı işkolumuzda %4 ile %20 arasındadır. Bir çamaşır makinesinde yukarıda oran en çok %11'e ulaşır. Elektrikli ev aletlerinin fiyatlarının son üç yıldaki olağanüstü yükselişi (%300 ile 450 arasında) ile bu oranlar da hızla düşmektedir.

Bir çamaşır makinası fabrikasındaki işçilerin saat ücretlerine örneğin; %100 zam yapılması durumunda, bu artış fiyatları en çok %11 etkiler.

Oysa, fiyatları çok yüksek oranlarda arttırırlar. Aynı malı üreten işyerlerinde, 1980 Türkiye'sinde ücret yüksekliği diye bir sorun yoktur. Nitekim MESS Genel Başkan Vekili Erdoğan KARAKOYUNLU, İstanbul Sanayi Odası Dergisinin 163. sayısında, Otomotiv Sanayii Ürünlerinin İhracat Olanakları adlı yazısında, işçi ücretlerinin yüksekliği ile ilgili bir satır bile yazmamıştır.

2 — MESS, «İşçi Ücretlerinin Artışı, Piyasada Fiyatları Arttırır» Diyor.

«Lobby İktisadının» bu ikinci tezi de bilimsel açıdan temelsiz, gerekçesiz ve çarpık yargıları içermektedir.

Büyük firmalar arasında «fili tekel» yaratan gizli fiyat anlaşmaları yürürlükte olduğu için rekabetin endişesi de yoktur. Devletin fiyat denetimi de kalktığı için işçi ücretlerindeki artışı kat kat aşan fiyat yükselişleri son yıllarda piyasayı kasıp kavurmaktadır. Enflasyonu körükleyen aşırı tekel kârları, sanayicilerin fiyat anlaşmaları ile yükselen fiyatlardır. Bir örnek verirse, durum açıklığa kavuşacaktır.

1976 Yılı 100 Alındığında Cari Fiyatlarla Karşılaştırma

	İstanbul ücretliler geçinme endeksi	Örneğin; çamaşır makinasında fiyat artış endeksi	Çamaşır Makinası Fabrikasındaki İşçinin Saat Ücreti Endeksi	
			Brüt	Net
1976 Mart	100	100	100	100
1977 Mart	117	140	160	139
1978 Mart	183	185	224	191
1979 Mart	302	285	276	212
1980 Mart	592	602	276	212

Yukarıda da görüldüğü gibi işçi ücretlerinde artış yapılması ile, mamul fiyatlarının yükselmesi arasında bir bağ yoktur. Ücretler özellikle 1978'den bu yana geçinme indekslerinin ve sanayi ürünlerindeki artışın çok altında kalmıştır.

Buna rağmen besin maddeleri ve sanayi ürünlerinin fiyatları görülmemiş bir hızla artmaya devam etmiştir.

3 — MESS «Genel Hükümler Bölümünde Yer Alan Bir Kısım Maddeler İşçi Haklarına Yönelik Olmayıp, Maden-İş'in Bilinen Rejim ve Siyasal Amaçlarını Gerçekleştirmek İçindir» Diyor

Herşeyden önce, T. Maden-İş Sendikası, sendikaların ilk ve en önemli gö-

revinin üyelerinin yaşam ve çalışma koşullarını iyileştirme yönünde savaşım vermek olduğu görüşündedir. MESS'in reddettiği taleplerimiz bunun, sendikamız açısından en son örneğidir.

İkincisi, T. Maden-İş Sendikası toplu sözleşme savaşımı ile rejimi değiştirmenin ve şu veya bu siyasal amacı gerçekleştirme arasında ilişki olmadığını bilincindedir. Kaldı ki bu yöndeki savaşım, yani iktidar savaşımı siyasal partilerin birinci görevidir.

Üçüncüsü, «Genel Hükümler Bölümünde Yer Alan» ve MESS'in, «Maden-İş'in bilinen rejim ve siyasal amaçlarını gerçekleştirmek için» dediği «bir kısım maddeler» yani bu taleplerimiz nelerdir?

- Tüm çalışanların sözleşme kapsamı içinde olması
- İşçileri doğrudan ilgilendiren konularda, onların görüşlerinin alınması
- Çalışma sürelerinin düşürülmesi
- Yıllık ücretli izinlerin artırılması
- İş güvencesinin sağlanması
- İşçi sağlığı ve iş güvenliği konularındaki düzenlemelerde işçilerin söz ve karar sahibi olması
- v.b.

İşte MESS, bu taleplerimizi, siyasal ve ideolojik amaçlı olduğu gerekçeyle reddetmektedir.

Yorumunu, sağduyu sahibi demokrat kamuoyuna bırakıyoruz.

4 — MESS «Ana Hedef Sistematik Propaganda Yapmak, İktisadi Hayatı Buhrana Sokmaktır» Diyor.

Birincisi, sendikamızın kitle iletişim araçlarından yararlanma ve bunları etkileyebilme olanakları yok denecek kadar sınırlıdır. Elimizde, haftalık gazetemiz ile basın ajansımızdan başka -MESS'in deyimiyile- «propaganda» aracı yoktur. Faşist çetelerin sesi HERGÜN Gazetesine dokunulmazken, emekten ve demokrasiden yana yayın yapan POLİTİKA Gazetesinin kapatılması kamuoyunu bilgilendirme olanaklarımıza büyük darbe vurmuştur.

Oysa, varlık nedeni sendikamıza ve demokrasi güçlerine karşı yayın yapmak, baskı yasalarını desteklemek olan bazı basın organları ve buralardaki yazarlar MESS'in kalemsözlüğünü yapmaktadırlar.

İkincisi, «iktisadi hayatı» hangi güçlerin buhrana soktuğunu ve bundan nasıl yararlandıklarını bilmeyen kalmamıştır. Kaldı ki, uyumsuzluğu ve grevleri doğuran birinci etken de tekellerin, holdinglerin aşırı kâr politikasının yarattığı bunalım ve bunun faturasının emekçilerin sırtına yıkılmak istenmesidir.

5 — MESS «Ne Verilirse Verilsin Maden-İş Zaten Greve Gidecektir. Destek Grevi, Sempati Grevi Yapmak İçin Gidecektir...» Diyor.

Çalışma koşullarının iyileştirilmesine ve çalışma yaşamının demokratikleştirilmesine ilişkin taleplerimizi «ideolojik ve siyasal amaçlı» olarak niteleyip, ücret artışı talebimizi «aşırı» bulduktan sonra MESS'in, bu dayatmacı tavrını maskeleyebilmesi için bundan başka çaresi kalmamıştır.

Hiç bir sendika grev yapmak için grev yapmaz.

Böyle bir iddida bulunmak, elma şekeriyile çocuk kandırmaya benzer.

Tabanımızla birlikte saptanan taleplerimiz açıklanmıştır. Grevlerimizin

amacı, sadece ve sadece bunalımın üyelerimiz üzerindeki yıkıcı etkisini en aza indirebilmek için MESS'in açlık önerilerini aşmaktır.

Sendikamız, bu yöndeki yapıcı görüşmelere her zaman hazırdır.

«Ne verilirse verilsin» gibi hiç bir temele dayanmayan, gayri-ciddi iddia-
nın tek amacı sendikamızı kamuoyundan tecrit etmeye, grevlerimizi haksız gös-
termeye ve MESS'in açlık önerilerini dayatmaya yöneliktir.

6 — MESS «İşçiler bu amaçların gerçekleştirilmesi için bir araç olarak kullanılmaktadır. Bu durumda ihtilaf işçilerle değil sendikayla olmaktadır.»

«Maden-İş'in grevdeki işçilere «net asgari ücret» düzeyinde ödeme yapacağı öğrenilmiştir...»

«Sendikalar değişir, fakat ekmek kapıları (işyerleri) aynıdır, değişmez, işçiler bunu iyi bilirler...» diyor.

Sadece bir bölümünü aldığımız bu iddia ile MESS ne amaçlamaktadır?

MESS'e göre, Maden-İş olmasa, üyelerimiz MESS'in geri önerilerine «evet» diyeceklerdir. Yani, MESS için, üyelerimiz bilincsiz, bilgisiz bir koyun sürüsüdür. Bunu, MESS yöneticileri ve tekeller geçen dönem grevlerimiz sırasında Odakule'de yaptıkları gizli toplantılarda aynen ifade etmişlerdi. Ama sonunda kazanan Maden-İş'te örgütlü işçiler oldu.

Ayrıca, MESS, daha grevler başlamadan ve sendikamızın grev ödentisine ilişkin hiç bir açıklaması yokken, bu konuda bir söylenti yaymak istedi. Amacı yine aynıdır. MESS, üyelerimizi sendikalarına karşı kışkırtıp grevleri kırmayı ve işyerlerini dikensiz gül bahçesi yapmayı hedeflemektedir.

Ne var ki, 19.3.1980 tarihinde başlayan ikinci kademe grevleri için işyerlerinde, ayda 1.500.— TL. ödentisi yapılacağı açıklandıktan sonra yapılan grev oylamaları MESS'in ne denli yanıltıldığını ve işçi sınıfının onun ayrılmaz parçası olan üyelerimizin ulaştığı bilinc ve kararlılık, örgütlerine bağlılık düzeylerine bir türlü inanmak istemediğini bu gerçeği sindiremediğini göstermektedir.

Biz, seçme hakkını MESS'e vererek, demokrat kişilerin ve basının da katılımıyla yetkili olduğumuz herhangi bir işyerinde işçilerin önünde her konuda görüşmeye her zaman hazırız. O zaman kimin kamuoyunu ve işçileri yanıltmaya çalıştığı bir kez daha açığa çıkacaktır.

7 — MESS «Ülke üretimi artıramazsa fabrikalar düzenli ve disiplinli çalışmazsa, ihracat yapılmazsa, yeterli gelir oluşmazsa ve dolayısı ile alınıandan daha fazlası üretim faktörlerine ve bu arada emeğe dağıtılamaz.

İşte bu durumda bulunduğu için daha fazlası verilememiştir» diyor.

Evet, ülkede üretim alabildiğine düşmüştür, fabrikalar düzenli çalışmamaktadır, dış ticaret açığı durmadan artmaktadır!

Fakat bu durumun sorumlusu kimdir? Hammadde, enerji, döviz darlığını, bunalımı Maden-İş üyeleri mi, tüm işçiler mi yaratmıştır?

Kaldı ki, yeterli gelirin oluşmamasından yakınan tekeller, basında da açıklandığı gibi altın yıllarını yaşamaktadırlar. Öte yandan, milyonlarca lira vergi

kaçıranların mal darlığı ve karaborsacılık yartanların bu konuda tek söz söylemeye hakları olmaması gerekir.

Tekeller, holdinglerin taleplerimizi karşılamak istememelerinin nedeni, birincisi kârlarından fedakârlık etmemeleri; ikincisi anti - Maden-İş tavırlarıdır.

Sonuç olarak, MESS yöneticileri, «önce sıkı çalışın, çok üretin, aza-kanaat edin, ekmeğe kapınıza ve işverenimize sahip çıkın, sonra eğer olanak olursa ücretlerinizi, haklarınızı artırmayı düşünebiliriz» demektedirler.

8 — MESS «Grevin bir faturası vardır» diyerek hiç bir kuşkuya yer veremeyecek biçimde grev hakkına saldırmaktadır. Bir yandan Batı dünyasının erdemlerinden söz edenlerin, işçi haklarına ve demokratik özgürlüklere gelince nasıl gerçek yüzlerini gösterdikleri görülmektedir.

Gazetenin bu bölümünde MESS, neredeyse: bunalımın, geçim sıkıntısının faturasını grevlere kesecektir.

Arkasından «herkes bu faturayı kendisinin ödeyeceğini peşinen bilmelidir (...) Yasalara göre grevde işçiler başka hiç bir işte çalışamazlar. Yaparlarsa iş akitleri tazminatsız ve ihbarsız feshedilir...» Bu gibi durumlarda daha etkili bir takip için gerekli organizasyon kurulmaktadır diyerek üyelerimizi bir kez daha açlıkla tehdit etmekten çekinmemişlerdir.

Hayat pahalılığını artırdıkları, taleplerimizi reddettikleri, üyelerimizin onurunu hiçe saydıkları yetmiyormuş gibi, şimdi de açlık tehdidiyle üyelerimizi yıldırma, grevlerimizi kırmak istiyorlar.

Bu TAKTİĞİ dün de denediler; başaramadılar.

Bugün T. Maden-İş Sendikası, tabandaki üyesinden Genel Başkan'ına kadar daha güçlüdür. Bu bilinçli, örgütlü ve kararlı güç karşısında MESS bir kez daha gerileyecek ve üyelerimiz haklı taleplerini elde edeceklerdir.

EK: 1

GREVLERLE DAYANIŞMA

MESS, TİSK, tekellerin ideologları, grevlerimiz, sendikamız etrafında tecrit çemberi oluşturmak için her türlü yalan ve aracı kullanmaktadırlar. Onların en birinci korkuları grevci işçilerin sonuna dek direnmeleri, örgütlerine sahip çıkmaları, ikincisi ise grevler ile yüksek bir dayanışma duvarının örülmesidir.

Öncelikle kendi gücüne, üyelerinin savaşkanlığına güvenen Türkiye Maden-İş Sendikası sendikalararası dayanışmaya, işçi sınıfından yana tüm kuruluş ve kişilerin dayanışmasına büyük değer vermektedir.

Bu amaçla, Maden-İş Sendikası Merkez Dayanışma Komitesi kurulmuştur. Bölge Temsilcilikleri ile işyerleri düzeyindeki dayanışma komiteleri Merkez Dayanışma Komitesine bağlı olarak çalışmaktadırlar.

Dayanışmanın biçimlerini bir kaç grupta toplayabiliriz.

- a) Dayanışma ziyaretleri
- b) Mali dayanışma
- c) Aynı dayanışma
- d) Sözlü ve yazılı olarak grevci işçilerin, taleplerinin haklılığının kamuoyuna duyurulması.

Grevlerle dayanışmanın somutlanması, savaşım içindeki işçilerin moralini yükseltirken, aynı anda işçi sınıfı ile diğer emekçi kesimler arasında daha sıcak, kalıcı bağlaşıklık bağlarının kurulmasına olanak sağlamaktadır. Örneğin, emekçi köylülerin, onların demokratik kooperatifleri ile diğer ilerici kuruluşlarının dayanışmalarını göstermeleri, tabiplerin grevci işçilerin ve ailelerinin sağlık sorunlarıyla ilgilenmeleri, yazarların aydınların öğretim üyeleri ile diğer bilim adamlarının çeşitli basın-yayın araçlarında, çevrelerinde olanaklarını kullanmaları, gençlerin, öğretmenlerin, kadınların, vb. dayanışması büyük önem taşımaktadır.

Türkiye Maden-İş Sendikası ulusal düzeyde dayanışmanın yanısıra uluslararası dayanışmaya yüksek değer vermektedir. Uluslararası işçi sınıfının grev savaşımımızla dayanışması üyesi olduğumuz DÜNYA SENDİKALAR FEDERASYONU (DSF)'na bağlı ULUSLARARASI METAL SENDİKALARI BİRLİĞİ (UMSB)'nin girişimleriyle gerçekleşmektedir.

UMSB, bir yandan üyesi olan ve olmayan tüm ülkelerin metal sendikalarının sendikamıza, savaşımımıza yönelen baskılar ve grevlerimiz konusunda bilgilendirip onların desteğini sağlarken, aynı zamanda kendisi doğrudan dayanışma olanaklarını seferber etmektedir.

14 Şubat 1980 günü sendikamız Genel Merkezi'nde bir basın toplantısı düzenleyen UMSB Genel Sekreteri Pierre BAGHI, baskılar karşısında sendikal özgürlüklerin korunması amacıyla uluslararası bir komite oluşturulacağını belirtmiş ve şöyle demiştir: «MADEN-İŞ'in bu dönemdeki grevleri geçmiş dönemden daha fazla maddi ve manevi destek görecektir.»

İnsanca bir yaşamdan, demokrasiden yana tüm kişi ve kuruluşların, sadece Türkiye Maden-İş'in değil, haklı talepleri, onurları ve özgürlükler için grev boylarında her türlü baskıya, açlık tehdidine karşı direnen tüm işçilerle etkin bir dayanışma örgütlemeleri işçi ve sendika haklarına, demokratik özgürlüklere karşı yönelen ciddi tehlikeleri sonuçsuz bırakabilecek son derece önemli bir etkidir.

EK: 2

TÜRKİYE MADEN-İŞ SENDİKASININ GREVDE OLDUĞU MESS ÜYESİ İŞYERLERİ

1. Kademede uygulanan grevlerimiz: (13-14 Mart 1980)

- + Perfektüp Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.
- + Çukurova İhracat ve İthalat T.A.Ş.
- + Temel Enerji San. ve Tic. A.Ş.
- + Ege Endüstri ve Tic. A.Ş. (10.3.1980)
- + Beldeson Motorlu Vasıtalar San. A.Ş.
- + Tetra Televizyon Radyo San. A.Ş.
- + Elaks Elektronik Aksam San. A.Ş.
- + Rabak Elektrolitik Bakır ve Mamulleri A.Ş. (İst.)
- + Çukurova İthalat ve İhracat T.A.Ş. (Diyarbakır)
- + » » » » (Diyarbakır Şubesi)
- + Rabak Elektrolitik Bakır ve Mamulleri A.Ş. (İzmit)
- + Bimak Birleşik Makina San. ve Tic. A.Ş.
- + Özköseoğlu İsr San. ve Tic. A.Ş.
- + Tezsan Takım Tezgâhları San. A.Ş.

2. Kademede uygulanan grevlerimiz: (19 Mart 1980)

- + Atlı Zincir İğne ve Makina San. A.Ş.
- + MAN Kamyon ve Otobüs San. A.Ş.
- + Şen Kaya Çelik Döküm ve Yedek Parça Fab.
- + Elba Basınçlı Döküm San. A.Ş. (İzmir)
- + Totomak Makina ve Yedek Parça İmalathanesi
- + Altaş El Aletleri Dövme Çelik San. ve Tic. A.Ş.
- + Böhler Sert Maden ve Takım San. ve Tic. A.Ş.
- + Çelik Montaj Tic. ve San. A.Ş.
- + Elsa Elektronik San. ve Tic. A.Ş.
- + Kaynak Tekniği San. ve Tic. A.Ş.
- + Parsan Makina Parçaları San. A.Ş.
- + Mesan Metal San. ve Tic. A.Ş.
- + Palmek Profilo Alimünyum Metal Kaplama ve Doğrama San. ve Tic. A.Ş.
- + Rastaş Reform Ambalaj San. ve Tic. A.Ş.
- + Çelik Sarıyı A.Ş.
- + Arçelik A.Ş. Eskişehir Kompresör Fab. A.Ş.
- + Arçelik A.Ş. Eskişehir Buzdolabı Fab. A.Ş.
- + Entil Endüstri Yatırımları ve Tic. A.Ş.
- + ICF Isı Cihazları Fab.
- + Abidin Demirel Halefleri Koll. Şti.

- + Odöksen Osmaneli Döküm San. ve Tic. A.Ş.
- + Cemtaş Çelik Makina San. ve Tic. A.Ş.
- + Karsan Oto Montaj Karoseri San. A.Ş.
- + Metal Kaplama San. ve Tic. A.Ş.
- + Sungurlar İmalat San. A.Ş.
- + Beko Teknik San. A.Ş.
- + Merse Makina San. ve Tic. A.Ş.
- + Net Civata ve Vida San. Koll. Şti.
- + Süpsan Motor Sübabları San. ve Tic. A.Ş.
- + Tuber Çelik San. A.Ş.
- + Tekoğlu Emaye ve Madeni Eşya San. A.Ş.
- + Çesarı Yüksek Kaliteli Çelik San. A.Ş.
- + Eftor Sıhhi Tesisat Armatürleri A.Ş.
- + Evar Kesici Takımları San. A.Ş.
- + Ferro Döküm San. ve Tic. A.Ş.
- + **Kademede uygulanan grevlerimiz (1 Nisan 1980)**
- + Döküm A.Ş.
- + İzsa Döküm San. A.Ş. (27.3.1980)
- + Haymak Döküm ve Fitting San. ve Tic. A.Ş.
- + Simko Tic. ve San. A.Ş.
- + Bebişmot Belde Bisiklet ve Motor San. A.Ş.
- + Bufer Elektrik San. A.Ş.
- + Profilo Tic. ve San. A.Ş.
- + Beltan Yedek Parça ve Makina San. ve Tic. A.Ş.
- + Arçelik A.Ş. Çayırova Buzdolabı Fab.
- + Tarım Kredi Koop. Yardımlaşma Birliği Vakfı (1.4.1980)
- + Işık Koll. Şti. (9.4.1980)

2.4.80 ?

İÇİNDEKİLER

GİRİŞ

1. ÜLKENİN EKONOMİK VE TOPLUMSAL DURUMU
2. METAL SEKTÖRÜNÜN YERİ VE ROLÜ
3. MESS VE POLİTİKASI
4. T. MADEN - İŞ SENDİKASININ TOPLU SÖZLEŞME POLİTİKASI
5. TEMEL İSTEMLERİMİZ, BUNLARIN SAPTANMASINDA DİKKATE ALDIĞIMIZ ÖLÇÜLER - SAVAŞIM HEDEFLERİMİZ
6. MESS'İN (!) İDDİALARI YA DA BİLİMSELLİĞİ (!)